

Boazodoallooddasat Båatsoesaernieh Reindriftnytt

UTGITT SIDEN 1967

**Ny reindriftnminister gleder seg
til å lære næringen å kjenne**

**Slaktetall viser gode resultater
for høstslaktingen**

Leder	side 3	
Čuovo min Instagrámmas – Følg oss på instagram	side 4	
Reindrifstministeren – Båatsoeministere	side 5	
Forskriftsendringer i 2021 – Láhkaásahusrievdamat 2021	side 7	
Slaktetall høsten 2021	side 10	
Forbrukeren har behov for mer kunnskap	side 12	
Gjennomgang av regelverk for rovvilterstatning	side 14	
Økonomisk utvalg for reindriften	side 15	
Reindrifststyremøte i Valdres	side 16	
Enkelte rettsavgjørelser på reindrifstområdet	side 20	
Historisk dom i Høyesterett: Vindkraft i strid med samisk kulturutøvelse	side 22	
NRLs rådgivningstjeneste i arealsaker er snart i drift	side 25	
NIBIO og reindrift	side 26	
Vil du jobbe i avdeling reindrift?	side 28	
Gi oss din tilbakemelding på ny innsynsløsning for merkeregisteret	side 30	
Johan Ingvald Hætta har pensjonert seg	side 31	

boazodoallooddasat : baaatsoesaernieh : reindrifstnytt 2021:2

Ansvarlig utgiver:

Landbruksdirektoratet/
Eanandoalldirektoráhtta
Besøksadr.: Løkkeveien 111, 9510 Alta

Avdeling reindrift

Telefon 78 60 60 00
postmottak@landbruksdirektoratet.no
www.landbruksdirektoratet.no

Grafisk produksjon:

Bjorkmanns as,
Telefon 78 44 66 88
post@bjorkmanns.no

Omslagsbilde: Rein i Byrkjæ reinbeitedistrikt. Foto Kim Jacobsen

Foto: Landbruksdirektoratet

Årene går fort – nå har jeg fått jobbe med forvaltning av reindrift i 6 år. Det har vært spennende år, det er mye å sette seg inn i og min erfaring frem til nå, er at det fortsatt er mye å lære av og om reindrifstnæringa.

Høstens slaktesesong er i gang. Gjennomsnittlig slaktevekt når vi ser all rein samlet, er ett kg lavere enn på samme tid i fjor. Volumet har økt og det er slaktet 44 061 rein i år mot 28 914 samme uke i fjor. Tallene gjelder som sagt for all rein, både voksne dyr og kalv. Om vi ser nærmere på slaktning av kalv så er middelvekta 19,4 kg i år mot 19,2 i fjor, altså en liten økning. Det er også slaktet 38 491 kalv mot fjorårets 23 027. Ikke alle distrikter er ferdig med sitt slakteuttak og disse tallene er ikke endelig for årets slaktesesong. I fjor ble det slaktet uvanlig lite som følge av tapene under beitekrisen i 2020.

Tidligere tall kan vi følge i Total- og ressursregnskapet, som nå er ferdigstilt. Som mange er kjent med så er Totalregnskapet oversikten over økonomien i næringa, mens ressursregnskapet er en oversikt over reinbeiteområdene og distriktenes ressurser. Dette er nøkkeltall som viser hvordan ståa i næringa har vært siste driftsår. Med utgangspunkt i tallene som næringsutøverne leverer i, blant annet melding om reindrift og i tilskuddssøknader, er disse to publikasjonene noe av det viktigste vi utarbeider i løpet av året. Publikasjonene brukes blant annet som grunnlagsmateriale i utregninger som brukes i forhandlinger om reindrifstavtalen. Det er viktig for oss å ha fokus på utvikling av tallmateriale vi har og levere disse med god kvalitet.

Denne høsten har vi samlet Statsforvalterne i Trøndelag, Troms og Finnmark og Nordland for å jobbe med forvaltningsrollen. Sammen ser vi på mulighetene for å få tydeliggjøre roller og ansvar i forvaltningen og skape mer lik praksis, innenfor de rammene som forvaltningen allerede har. Arbeidet skal pågå frem til sommeren 2022. Det er stort engasjement i gruppa og godt å se at vi samles om et felles mål: å levere bedre tjenester til reindrifstnæringa.

Forvaltningen har mange varierte og spennende oppgaver. Våre folk har en variert bakgrunn, vi har jurister, samfunnsvitere, ressursforvaltere, økonomer og noen medarbeidere med erfaring fra reindrift og samisk språk og kultur. Jeg ønsker oss flere medarbeidere som har høyere utdanning OG kjennskap til både samisk språk og kultur og reindrifstnæringa. I dette nummeret har vi med en utlysning på en ledig stilling hos oss, sjekk det gjerne ut.

Landbruksdirektoratet har det siste året jobbet med å sette oss inn i hvordan rovviltforvaltningen fungerer. Det er fremdeles Miljødirektoratet som har ansvaret for rovvilt, men Landbruksdirektoratet har nå fått en rolle hvor vi skal bidra til å ivareta den landbruksfaglige (herunder reindrift) siden av den todelte målsetningen i rovviltpolitikken. Landbruksdirektoratet har ansatt en rovviltkoordinator som skal være et bindeledd mellom vårt ansvar for småfe og rein. Koordinatoren har arbeidssted på Steinkjer, med dagens teknologiske verden så fungerer det godt. I tillegg har vi i vår avdeling to personer som er med og bidrar inn i arbeidet. Blant annet samarbeider vi med Miljødirektoratet når det gjelder en ny gjennomgang av dagens regelverk for erstatningsordning for tap av rein til rovvilt.

Klima og miljø har alltid vært viktig. Nå har området mer fokus enn noensinne. Endringene i klimaet kan få stadig større betydning for utøvelse av reindrift. Noen av endringene kan føre til varig endringer i driftsmønster. Det er dere som utøvere som kjenner endringene ute i felt. Kan det være mulig å forberede seg til endringene, eller er variasjonene for brå og uforutsigbare? Kunnskap og kompetanse om klima og miljø, kombinert med kunnskap om reindrift kan bidra til økt fokus, og mulighetene for å rigge seg bedre kan øke for både næring og forvaltning. Landbruksdirektoratet jobber med å øke vår kunnskap på området for å kunne bidra godt i forbindelse med f.eks. beitekriser.

Denne senhøsten har flere distrikter sendt melding om vanskelige vinterbeiteforhold i deler av Finnmark. Statsforvalteren i Troms og Finnmark følger nå opp disse meldingene, og sammen med Kriseberedskapsutvalget er de i disse dager ute på befaring.

Med vinteren 2020 ferskt i minnet, er det mange som følger med på utviklingen. Også vi i direktoratet. Som koordinator for arbeidet har vi god kontakt med Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Det er de som er regional forvaltningsmyndighet og leder kriseberedskapsutvalget. Fra 2020 har vi erfart at det viktig med tidlig og tett kontakt, det tar vi med oss inn i vintersesongen. Statsforvalteren ønsker å involvere ledere i sonestyrene for å få til bedre samhandling – forbedret samhandling og samarbeid tror jeg er steg i riktig retning.

På denne tiden av året bruker vår avdeling også mye tid på forberedelser til reindrifstforhandlingene. Samtidig med at vi som sekretariat er med og avslutter årets arbeid i styrer, råd og utvalg, så er det en arbeidsintensiv perio-

de med oppkjøring til forhandlingene. Som kjent så har Landbruksdirektoratet en plass ved statens forhandlingsbord. Plassen ønsker vi å bruke til å løfte våre vurderinger på reindriftsområde. I løpet av et år er vi involvert i mange forskjellige saker og tema. Vi har samtaler, kurs, seminarer og møter med reindriftsutøvere, statsforvaltere og departement. I tillegg har vi dialog med f.eks Mattilsynet, Miljødirektoratet, Grensekommisæren og flere i løpet av året. Det gir oss innsikt i det som skjer. For å gjøre en god jobb før, under og etter forhandlingene, så er møtene med alle

vi ser og snakker med, viktige bidrag i totalbildet. Jeg vil derfor takke alle som vi har hatt kontakt med i 2021. Hvert bidrag er viktig for å gi det beste helhetlige bildet som vi kan klare å bygge.

Takk for nok et begivenhetsrikt år – jeg ønsker alle våre lesere en fredfylt og fin julehøytid. Håper akkurat vi sees i det nye året.

Mvh Liv Berit

Čuovo min Instagrámmas

Čuovo Eanandoalldirektoráhtta boazodoalu ossodaga Instagrámmas!

Instagrámma bokte dáhttut mii juohkit govaid, dieđuid ja ođđasiid ođđa vuogi mielde. Mii háliidat juohkit dieđuid boazodoalu-hálddašeami árgábeaivvis ja čájehit boazodoalu doaimmaid ja ovdánahttinvuogiid. Ulbmiljoavku lea boazodoallu, muhto maiddái eará berošteaddjit..

Boazodoallu lea guhkit áigge badjel sávvan eanet oidnosis boazodoallohálddašeami. Dan sivas lea Eanandoalldirektoráhtta dál ásahan Instagramkonto pilotprošeaktan gos háliidat geahččalit geavahit sosiála mediaid ja oaidnit makkár vásáhusaid dat buktá.

Čuovo fal min konto [landbruksdirektoratet_rein](#) ja oahpásmuva min bargoárgabeaivái. Sáhtát taget min ja atte áinnas iežat oaivila sisdollui maid mii álmмуhat.

Følg oss på Instagram

Følg Landbruksdirektoratet Avdeling reindrift på Instagram!

Med Instagram ønsker vi å dele bilder, kunnskap og nyheter på en ny måte. Vi skal spre kunnskap fra reindriftsforvaltningens arbeids-hverdag og vise aktiviteter og utviklingstrekk i reindriftnæringen. Viktige målgrupper er næringsdrivende innen reindriften, men også andre interesserte.

Over tid har vi fått tilbakemeldinger om at våre brukere på reindriftsområdet ønsker mer synlighet fra forvaltningen. For å imøtekomme ønsket har vi som et pilotprosjekt åpnet en Instagramkonto hvor vi også håper å høste erfaringer for videre bruk av sosiale medier i Landbruksdirektoratet.

Du kan derfor følge kontoen [landbruksdirektoratet_rein](#) for et innblikk i vår hverdag! Tagg oss og gi oss gjerne tilbakemeldinger på det vi legger ut.

Reindriftsministeren

Av: Jorunn Voll, Kommunikasjonsrådgiver Landbruks- og matdepartementet

Sandra Borch er landbruks- og matminister i den nye regjeringen. – Jeg er også en stolt reindriftsminister, og gleder meg til å lære næringen å kjenne, sier hun til Reindriftnytt.

Sandra Borch er fra Lavangen kommune i Troms og er 33 år gammel. Hun ble landskjent som en profilert leder av Senterungdommen i perioden 2011–2013. Etter dette tok hun en pause fra politikken for å gjøre ferdig en mastergrad i rettsvitenskap. I 2017 var hun tilbake i det nasjonale, politiske rampelyset som stortingsrepresentant fra Troms for Senterpartiet.

Hun ble valgt for en ny periode på Stortinget ved valget i 2021, men så ringte Jonas. Sandra Borch har i flere intervjuer fortalt at hun lot være å ta telefonen fordi hun ikke gjenkjente telefonnummeret og trodde det var en innpåsliten journalist som ringte.

– Heldigvis var det noen som hvisket meg i øret at det ville være lurt å svare neste gang akkurat det nummeret lyste opp på displayet, og heldigvis ringte Jonas igjen, ler hun.

Og 14. oktober stod hun på slottsplassen sammen med resten av den nye regjeringen utgått fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Engasjert i samisk kultur og politikk Kommunevåpenet i Lavangen består av tre bjørkeblad, et symbol på at kommunen har både samisk, kvensk og norsk bosetting.

– Det passer veldig godt for meg og min familie, sier Sandra Borch. – Går jeg tilbake noen slektsledd, finner jeg bånd til både samisk og kvensk kultur, og det er jeg veldig stolt av.

Foto: Torbjørn Tandberg

Den nye statsråden står i same-mannstallet, har kledd seg i kofte på landsmøte i Senterpartiet og har stilt til valg for Sametinget. Det var språk og språkopplæring som tente det samepolitiske engasjementet i henne som ung politiker.

– Jeg gikk selv på norsk skole i Lavangen. Men jeg hadde mange venner på den samiske skolen i bygda og ble opprørt da jeg forstod at de ikke hadde like god språkopplæring som oss på den norske skolen. Det var den direkte årsaken til at jeg meldte meg inn i samemannstallet og engasjerte meg for bedre samisk språkopplæring.

Vil besøke næringen på nyåret Hun sier til Reindriftnytt at det er en viktig og naturlig sammenheng mellom det språkpolitiske engasjementet hun har hatt og det ansvaret hun nå har som reindriftsminister.

– Næring, språk og kultur hører sammen. I mange områder er reindriftnæringen helt avgjørende for at de samiske språkene skal ivaretas og utvikles. De samiske språkene har faktisk tusen ord som beskriver rein og reindrift. Dette gir nyanser og informasjon som ikke kan formidles like presist på norsk. Samisk som språk er derfor viktig for å skape gode resultater i næringen.

Hun har planer om å besøke reindriftnæringen på nyåret.

– Reiseruta er ikke klar ennå, men jeg vil prioritere dette svært høyt. Det er et mål for regjeringen å utvikle reindriften og legge til rette for økt verdiskapning. Potensialet er stort, det understreker vi i Hurdalsplattformen, sier hun. – Det er viktig for meg å bli bedre kjent med utøverne og få vite mer om utfordringer og muligheter. Jeg gleder meg, sier reindriftsministeren.

Båatsoeministere

Tjaelije: Jorunn Voll, Gaskesadtemeraeriestæjja Laanteburrie- jñh beapmoedepartemeente

Sandra Borch lea laanteburrie- jñh beapmoeministere orre reerenassesne. – Manne aaj garmeres båatsoeministere, jñh aavodem lieredh båatsoem damtedh, plaaran Reindriftnytt jeahta.

Sandra Borch Loabáken (Lavangen) tjelteste båata Romsesne jñh lea 33 jaepien báaries. Dihte áhepies sjidti abpe laantesne goh akte váajnoes ávteheke Gaskoehkrirrien noere-siebrete boelhken 2011–2013. Don mænngan ij lij meatan politihkesne aktem stáantem dan ávteste edtji maasteregraadem reaktavitenskap-sne illedh. 2017 lij báástede don nasjonaale, politihkeles tjoevkesasse goh stoerredigkietjirkije Romseste Gaskoehkrirrien ávteste.

Dihte orre boelhkese veeljesovvi Stoerredægkan veeljemisnie 2021, men dle Jonas ringki. Sandra Borch lea gelline gihtjehtimmine soptses-tamme satne baaji árrodh tellefovne-m vaeltedh dan ávteste idtji tellefovne-nommerem damtijh, jñh vienhiti lij akte dieredihks journaliste mij ringki.

– Maajetjh lij naakene mij munnjen bieljesne simmi mubpien aejkien raaktan dihte nommere ringki sijhti væjsehke árrodh vaestiedidh, jñh maajetjh Jonas ikth vielie ringki, föörhkede.

Jih golken 14.b. sláahtebahkesne tjáa-dtjoeji gaajhki mubpiejgumie dennie orre reerenassesne mah Barkijekrir-reste jñh Gaskoehkrirreste böötin.

Íedtjm saemien kultuvreste jñh politihkeste átna
Loabáken tjeltevæhta lea golme såekielasth, mij lea symbovle tjielten

lea dovne saemien, kveenen jñh daaroen árrøjh.

– Dihte munnjen jñh mov fualhkan hijvenlaakan sjeah-ta, Sandra Borch jeahta. – Jis muvht boelvh báástede vuartesjem dellie ektiedimmiem gaavnem dovne saemien jñh kveenen kultuvrese, jñh dam manne garmerdem.

Dihte orre staateraerie lea saemie-láhkosne, lea gaptine gáárveldihkie orreme Gaskoehkrirrien ríjhke-tjáanghkosne jñh lea læstosne orreme veeljemasse Saemiedigkesne. Dovne gieles jñh gielelierehtimmie altese saemepolitihkeles íedtjem gáaskoe-jin goh noere politihkere.

– Jíjtje nöörjen skuvlesne veedtsim Loabákesne. Men mov lin gellie voelph voenen saemieskuvlesne, jñh báasarim gosse guarkajim dah idtjin seamma hijven gielelierehtimmie utnieh goh mijjeh nöörjen skuvles-ne. Daate lij dihte ryöktesh fáantoe man ávteste jíjtjemem saemieláhkose tjaaalasoovvi jñh eadtjaldovvim buerebe saemien gielelierehtimmien ávteste barkedh.

Sæjhta båatsoem vaaksjodh orrejaepien
Dihte plaaran Reindriftnytt jeahta akte vihkele jñh iemie ektiedimmiem gaskem gielepohitihkeles íedtje maam lea átneme jñh dihte diette maam daelie átna goh båatsoe-ministere.

Govven : Torbjørn Tandberg

– Jieleme, gieles jñh kultuvre leah ektesne viðteldihkie. Gelline dajvine båatsoe eevre vihkele jñh daerpies jis edtja saemien gieles vaarjelidh jñh evtiedidh. Saemien gieles raaktan stoerretjuetie baakoeh utnieh mah bovtsem jñh båatsoem buerkiestieh. Daate veele joekehtsh jñh bievnesh vadta mejtje ij gáaredh seamma hijvenlaakan jiehtedh nöörjengielesne. Saemien gieles lea dan ávteste vihkele juktie hijven illedahkh jieliemisnie sjugniedidh.

Dihte soejkesjeminie båatsoem vaaksjodh orrejaepien.

– Feelemelaajroe ij leah riejes annje, men sijthem jolle prioriteetem disse vedtedh. Akte ulmie reerenassese båatsoem evtiedidh jñh lissiehtamme aarvoesjugniedæmman sjiehtelad-edh. Nuepieh leah stoerre, dam aaj Hurdals-váaroemisnie tjierrestimh, jeahta. Munnjen lea vihkele buerebe-laakan båatsoealmetjigumie áahpe-nidh jñh áadtjodh haestemi jñh nuepiej bíjre vielie daejredh. Manne aavodem, båatsoeministere jeahta.

Forskriftsendringer i 2021

Av: Olivia Olausson, rådgiver

I 2021 har det kommet nye tilskuddsordninger, nye satser m.m. Vi vil gi en kort oversikt over endringene her.

Tilskuddsordning for fjerning av gammelt gjerdemateriell er kommet for å bli

Tidligere har det vært en midlertidig ordning for tilskudd til fjerning av gammelt gjerdemateriell i de ulike reinbeiteområdene. Denne ordningen er nå gjort permanent og gjelder hele reindriftnorge.

Ditt reinbeitedistrikt eller reinlag kan få tilskudd til å fjerne gammelt gjerdemateriell som kan være til hinder eller skade i naturen. Dere kan få dekket inntil 80 prosent av tilskuddsgrunnlaget. Slike kostnader er:

- eget arbeid
- rivning av gjerdemateriell
- transport av gjerdemateriell
- avfallshåndtering

Søknaden skal sendes til statsforvalteren i ditt eget fylke.

Trenger dere å dekke utgifter underveis, kan dere søke å få utbetalt inntil 50 prosent på forskudd. Søknad om forskuddsutbetaling sendes Landbruksdirektoratet.

Har ditt reinbeitedistrikt eller din siida rett til reinbeiter i Sverige etter den opphevede reinbeitekonvensjonen fra 1972?

Dersom dere har en sak gående om deres tilgang til tradisjonelle beiteområder i Sverige, kan dere søke om å få dekket utgifter til saken. Dere kan få dekket inntil 100 timer. Dette inkluderer 50 timer forut for domstolsbehandlingen.

Styret for Reindriftnorge Utviklingsfond har vedtatt retningslinjer for tilskuddsordningen. Søknaden sender dere til Landbruksdirektoratet.

Tilskudd til siidaandeler og reinlag
Satsen for produksjonspremie har økt fra 36 prosent til inntil 39 prosent av avgiftspliktig salgsinntekt. Reinlag kan få inntil 1 250 000 kroner.

Nå gjelder etableringstilskuddet også for deg som har fått opprettet siidaandel før du har fylt 35 år.

Er du en kvinnelig siidaandelsleder som står alene som leder? Du kan søke særskilt driftstilskudd til kvinner dersom du har reindrift som hovednæring. Da skal 50 prosent av inntekten din stamme fra avgiftspliktig salgsinntekt fra salg av kjøtt fra rein i eget merke. Kravet er satt ned fra 75 prosent.

For å få ektefelle/samboertillegg må nå begge stå som leder av siidaandelen. Husk derfor at du må ha felles siidaandel før søknadsfristen har gått ut.

Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag

I 2020 var det en omfattende beitekrise i reindriften. Det skal utarbeides maler for beredskapsplaner som distriktet ditt kan bruke i beredskapsarbeidet. Satsene for distrikts-tilskuddet har økt slik at ditt distrikt kan kjøpe utstyr til kriseføring. Kjøp av slikt utstyr skal stå i distriktets beredskapsplan. Kriseberedskap skal også tas opp som et tema på distriktets årsmøte.

Definisjonen av hva som er en beitekrise omfatter nå også andre klimatiske forhold som truer reinens velferd, som f.eks. tørke.

Har dere riktig kjønnsbalanse i distriktsstyret? I formålet for distrikts-tilskuddet synliggjøres det at så langt det er mulig skal distriktsstyrene ha kjønnsbalanse.

Tar du ut ferie og fritid?

Distriktet kan avsette midler til avløser ved ferie og fritid. Sjekk om distriktet ditt har gjort dette, og hvordan midlene skal fordeles mellom siidaandelene. Denne endringen kom med i fjorårets forskriftsendringer.

Hvordan går du fram?

Dere kan velge å ansette eller leie en avløser. Dersom du ansetter avløseren kan dette dokumenteres med en A-melding som du kan sende til distriktet. Dersom du leier en avløser må du dokumentere at du har brukt midlene distriktet har satt til rådighet til avløsningen. Dette kan du gjøre med å legge frem en avtale som viser hvem som var avløser, i hvilken periode, og med bankbilag som dokumenterer betalingen.

Distriktet ditt kan ha utarbeidet nærmere føringer om hvordan dette skal utføres.

Tilskudd til ekstraordinært kriseberedskap

Definisjonen av hva som er en beitekrise omfatter også andre klimatiske forhold som truer reinens velferd, som f.eks. tørke. I utgangspunktet kan distriktet eller reinlaget ditt søke om ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap. Dersom det foreligger særlige tilfeller kan Landbruksdirektoratet dispensere fra kravet om hvem som kan være tilskuddsmottaker.

Avtalepartene kan i særlige tilfeller gi utfyllende bestemmelser eller priori-

teringer om tilskuddsberettigede kostnader og satser.

Utvidet virkeområde for reindrifftsanlegg

Skal ditt reinbeitedistrikt, siida, siidaandel eller reinlag endre eller utvide ett av deres anlegg?

Nå kan dere søke om å få dekket kostnader til endring eller oppgradering av deres eksisterende reindrifftsanlegg. Tilskuddsordningen for reindrifftsanlegg har blitt utvidet, og de samme vilkårene gjelder for endringer og oppgradering som for oppføring av gjerdeanlegg.

Dere kan sende søknad til Landbruksdirektoratet ved å bruke søknadsskjema dere finner på direktoratets nettsider.

Ny søknadsfrist for pramme-plass

Søknadsfristene for å søke pramme-plass er flyttet 15. februar til 15. januar for vårpramming og fra fra 15. juli til 15. juni for høstpramming, altså én måned tidligere enn tidligere. Prammeavgiften har også økt fra 15 kroner til 30 kroner. Endringene er gjort for å dekke administrasjonskostnader og gi bedre tid til planlegging og tilrettelegging mellom aktørene som er involvert i gjennomføring av prammingen..

Tilskudd til føring og flytting på grunn av manglende konvensjon

Tilskudd til utgifter ved føring og flytting som følge av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige om reinbeite har blitt flyttet til egen forskrift. Satsen til føring er økt fra 400 til 450 kroner per rein. Ordningen omfatter nå også reinbeitedistrikter som fortsatt kan bruke sine tradisjonelle områder i Sverige, hvis de er påført merutgifter som følge av slik bruk.

Láhkaásahus- rievdamat 2021

Olivia Olaussen, ráđdeaddi

2021 leat ásahuvvon ođđa doarjjaortnegat, ođđa máksomearit jna. Mii áigut oanehaččat čilget rievdamiid dás.

Doarjjaortnet rádjat boares áidebiergasiid lea doalahuvvon ja šaddan bistevažortnegin

Ovdal lea leamaš gaskaboddosaš doarjjaortnet boares áidebiergasiid rádjamii dain iešguđet boazoguohtonguvlluin. Dát ortnet lea dál šaddan bistevažžan ja gusto miehtá Norgga boazoealáhussii.

Du orohat dahje boazosearvi sáhtta oažžut doarjaga rádjat boares áidebiergasiid mat sáhttet leat hehttehussan dahje luonddu nuoskidit. Dii sáhttibehtet oažžut gitta 80 proseanta gokčojuvvot doarjjavuodus. Dakkár golut leat:

- iežas bargu
- gaikut áidebiergasiid
- fievrredit áidebiergasiid
- doappargiedáhallan

Oza stádahálddašeaddjis iežat fylkkas.

Jus dárbbashepet oažžut gokčojuvvot goluid barggadetiiin, de sáhttibehtet oažžut máksot ovdagihtii gitta 50 proseanta rádjái. Ohcan oažžut máksojuvvot ovdagihtii sáddejuvvo Eanandoalldirektoráhttii.

Leago du orohagas dahje siiddas vuoigatvuohta Ruotabeale boazoguohtumiidda manjil go 1972 boazoguohtunkonvenšuvdna heaittihuvvui?

Jus dis lea ášši jođus das ahte beassa-behtet guođohit iežadet árbevirolaš

guohtonguvlluin Ruotas, de sáhtti-behtet ohcat oažžut gokčojuvvot áššegoluid. Dii sáhttibehtet oažžut gokčojuvvot gitta 100 diimmu rádjái. Dat fátmasta 50 diimmu mainna beassá ráhkkanit duopmostuolumeannudeapmái.

Boazodoalu Ovdánahttinfoandda stivra lea dohkkehan doarjjaortnegii njuolggadusaid. Ohcamuša sáddebehtet Eanandoalldirektoráhttii.

Doarjja siidaossosiidda ja boazoservviide

Máksomearri buvttadandoarjagis lea lassánan 36 proseanttas gitta 39 prosentii divatgeatnegas vuovdindietnasis. Boazosearvvit sáhtte oažžut gitta 1 250 000 ruvnno rádjái.

Dál gusto álggahandoarjja maiddái dutnje gii álggahit siidaossosa ovdal go devdet 35 jagi.

Leat go nissonolmmoš gii okto jođihat siidaossosa? Don sáhtát ohcat sierra doaibmadoarjaga nissonolbmuide, jus dus lea boazoealáhus váldoealáhussan. De galgá 50 proseanta du dietnasis boahtit divatgeatnegas vuovdindietnasis go leat iežat mearka bohccuin vuovdán bierrgu. Gáibádus lea vuoliduvvon 75 proseanttas.

Go galgá oažžut náittosguoibme-/ássanguoibmelasáhusa, de fertejit dál goappašagat leat siidaossosa jođiheaddjit. Muite fal ahte dudnos ferte leat oktasaš siidaoassi ovdal ohcanáigemeari.

Doarjja orohagaide ja boazoservviide

2020 lei hirbmat guohtonroassu boazoealáhusas. Galget ráhkaduvvot

málet movt ráhkadit gearggusvuodaplánaid maid orohat sáhtta atnit gearggusvuodabargui. Máksomearit orohatdoarjagiidda leat lassánan vai orohat sáhtta oastit biergasiid heahtebiebmamii. Diek-káriid oastin galgá čuožžut orohaga gearggusvuodaplánas. Gearggusvuohta galgá maid leat fáddán din jahkečoahkkimis. Guohtonroasu definišuvnnas leat dál maid eará dálkkádat dilálašvuodat mat leat áittan bohccuid čálgui, nugo ovdamearkka dihte goikkádat.

Lea go dis sohka-bealbalánsa orohatstivrras? Orohatdoarjja ulbmilin fuomášuhttit ahte nu ollu go vejolaš, de galgá leat sohka-bealbalánsa orohatstivrras.

Lea go dus luopmu ja astoáigi?

Orohat sáhtta várret ruđa sadjásažžii go lea luopmu ja astoáigi. Iskka lea go orohat dahkan dan, ja movt ruđat galget juhkkot siidaosiid gaskka. Dát rievdan fátmastuvvui diimmá láhkaásahusrievdamii.

Movt dan dagat?

Dii sáhttibehtet válljet virgáibidjat dahje láigohit sadjásačča. Jus virgáibijat sadjásačča, de sáhtát dieđihit sisa A-dieđáhusa. Jus láigohat sadjásačča, de fertet duođaštit ahte leat golahan daid ruđaid maid orohat lea várren sadjásačča várás. Dan sáhtát dahkat go bijat ovdán šiehtadusa mii čájeha gii lei sadjásaš, makkár áigodagas, ja mas lea bájrkomiellodus duođaštussan ahte leat máksán.

Orohat sáhtta ráhkadan lagabui láidestusa movt dat galgá dahkkot.

Doarjja earenoamáš heahtegearggusvuhtii

Definišuvdna das mii lea guohtonroassu sisttisdoallá maid eará dálkkádat dilálašvuodaide mat áitet bohcco čálggu, nugo ovdamearkka dihte goikkádat. Álgjurdaga mielde sáhtta orohat dahje boazosearvi ohcat earenoamáš doarjaga heahtegearggusvuhtii. Jus čuožžilit earenoamáš dilálašvuodat, de sáhtta eanandoallo-

direktoráhtta oažžut sierra lobi gáibádusas das ahte gii sáhtta leat doarjjavuostáiváldi.

Šiehtadallit sáhttet earenoamáš dilálašvuodain addit lassí mearrádusaid dahje vuoruhemiid doarjjavuogaduvvon goluid ja máksomeriid birra.

Viiddidit doaimma boazodoallorusttegiin

Galgá go orohat, siida, siidaoassi dahje boazosearvi rievdadit dahje viiddidit muhtin rusttegiid/gárddiid?

Dál sáhttibehtet ohcat doarjaga gokčat goluid rievdadeapmái dahje ođasteapmái din boazodoallorusttegiidda mat juo leat dál. Doarjjaortnet boazodoallorusttegiidda lea viiddiduvvon, ja leat dat seamma eavttut rievdadeapmái ja ođasteapmái go dalle go cegget ođđa gárddi.

Dii sáhttibehtet sáddet ohcamuša eanandoalldirektoráhttii go deavdi-behtet ohcanskovi maid gávdnabehtet direktoráhta neahttasiiddus.

Ođđa ohcanáigemearri suvdimii

Ohcanáigemearri ohcat suvdima lea sirdojuvvon suoidnemánu 15. beaivvis geassemánu 15. beaivái, namalassii mánu árabut go ovdal lei. Suvdindivat lea lassánan 15 ruvnnos 30 ruvdnui. Rievdadeapmi lea dahkkon vai gokčat hálddahuslašgoluid ja oažžut buoret dili plánet buori suvdinplána.

Doarjja biebmamii ja johtimii váilevaš konvenšuvnna dihte

Doarjja biebmamii ja johtimii go Norgga ja Ruota gaskkas váilu

Foto: Liv Berit Hætta

boazoguohtunkonvenšuvdna, lea dál sirdojuvvon sierra láhkaásahussan. Máksomearri biebmamii lea dál lassánan 400 ruvnnos 450 ruvdnui juohke bohcco nammii. Ortnet fátmasta dál maid orohagaid mat ain sáhttet guođohit iežaset árbevirolaš guovluin Ruotas, jus dain leat lassigolut dan geavaheamis.

Slaktetall høsten 2021

Foto: Kim Jacobsen

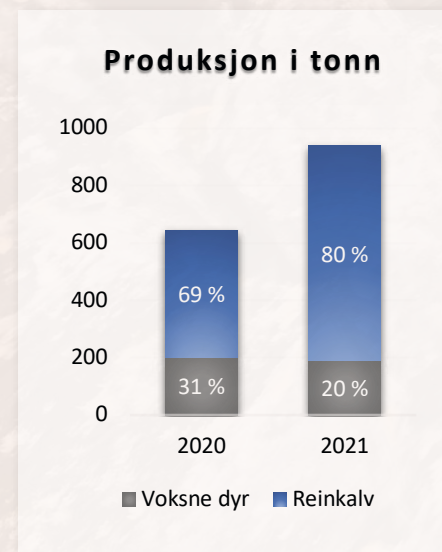
Vinteren 2020 var preget av store snømengder som gjorde det svært vanskelig for rein på vinterbeite å finne tilstrekkelig med beite. Dette påvirket den påfølgende slaktesesongen med både lavere kalvetilgang og slakteuttak. Årets vinter var betydelig bedre med mindre snø og is, og ga bedre beiteforhold for reinen. Dette har gitt gode resultater for høstslaktingen.

Av: Sissel Olsen, rådgiver

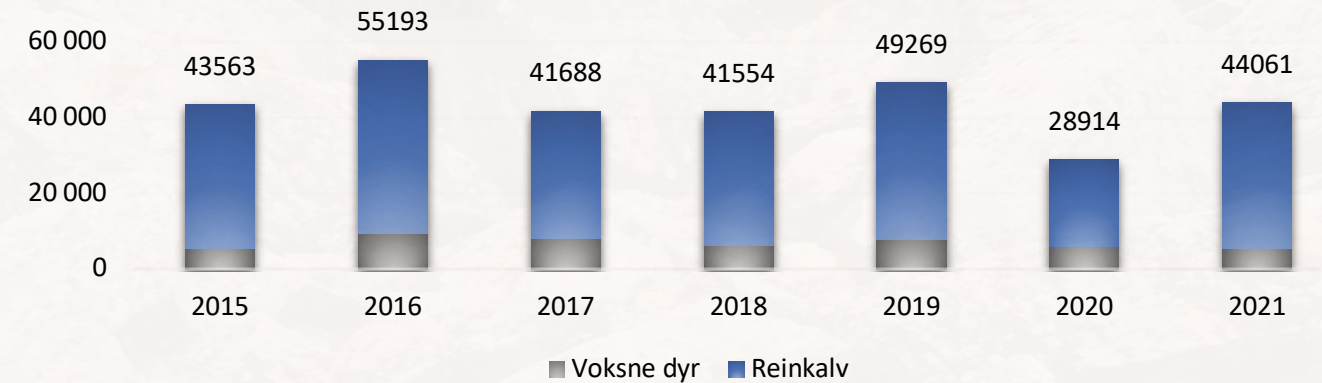
Slakterapportene fra Animalia viser at per uke 48 er det slaktet om lag 938 tonn, fordelt på 44 061 slaktedyr. På samme tid i fjor var det slaktet 28 914 dyr (644 tonn), altså en økning på 52 prosent i antall dyr slaktet hittil i høst sammenlignet med samme periode i fjor. Antallet voksne slaktedyr er omtrent på samme nivå som i fjor, mens antallet slaktet reinkalv er betydelig høyere. I prosent slaktes det mer

reinkalv enn tidligere år – 87 prosent av det totale slakteuttaket hittil i høst er reinkalv, kontra 80 prosent i samme periode i fjor. Gode slaktetall sammen med en høy kalveprosent tilsier at det er god kalvetilgang. Den høye kalveprosenten gjør at gjennomsnittsvekten har gått ned fra 22,3 kg til 21,3 kg, selv om vektene for både voksne rein (34,2 kg) og reinkalv (19,4 kg) holder seg på samme nivå som i fjor.

Slakteresultatene for de siste syv driftsårene (figur 3) viser at det kun høsten 2016 og 2019 har vært slaktet flere reinsdyr per uke 48. Høsten 2016 var en svært god slaktesesong og per uke 48 var det slaktet om lag 11 600 flere dyr sammenlignet med samme periode i år. Mens det hittil i høst er slaktet over 15 000 flere dyr enn samme periode i fjor.

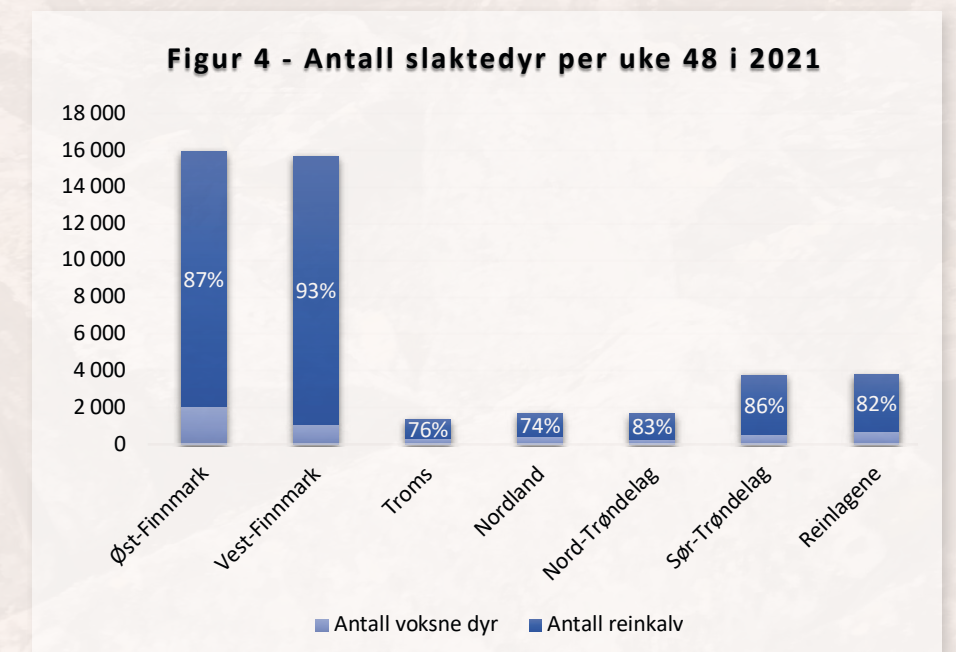

Figur 3 - Antall slaktedyr hittil i år siste 7 år

Reinbeiteområdene

Figur 4 viser antall slaktedyr hittil i høst fordelt på reinbeiteområder. Av grafen ser man at det slaktes betydelig mer i de to nordligste reinbeiteområdene med henholdsvis 15 942 dyr i Øst-Finnmark og 15 688 i Vest-Finnmark. I prosent utgjør dette i underkant av 72 prosent av det totale slakteuttaket så langt. I tillegg har Vest-Finnmark den største andelen slaktet kalv av alle områdene. Til nå er 93 prosent av alle slaktedyr levert til slakt i Vest-Finnmark kalv. Dette er også den høyeste prosentandelen de siste fem årene for alle områder.

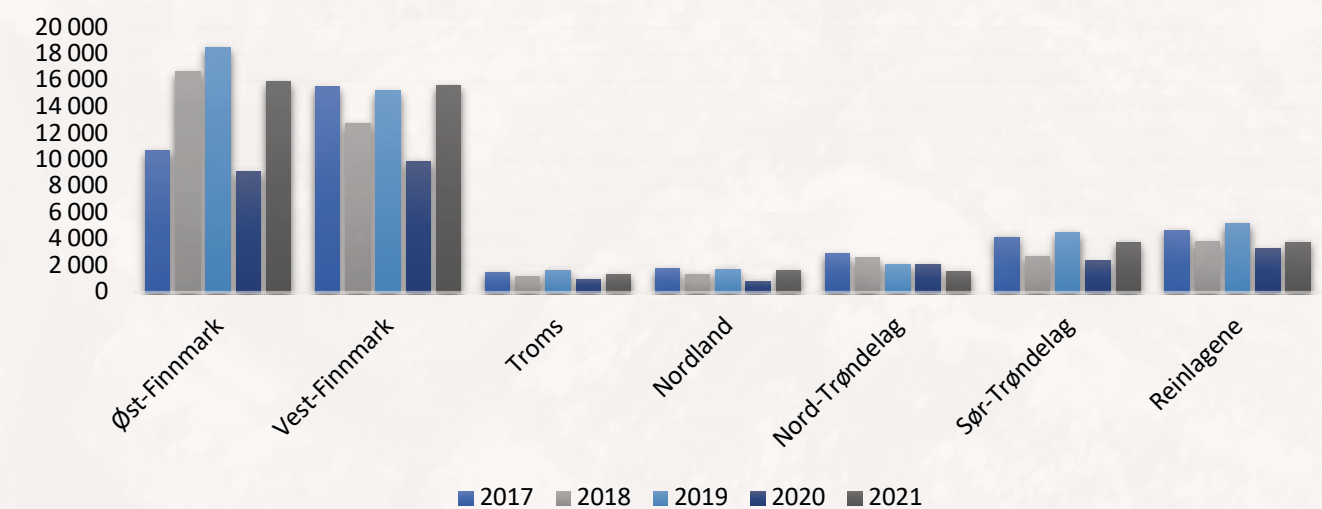

Figur 5 viser antall slaktedyr i de enkelte reinbeiteområdene per uke 48 de siste fem årene. Ser man på de siste

fem årene, er det kun i Vest-Finnmark at årets tall (antall slaktet per uke 48)

er høyere enn i alle de foregående årene.

Figur 5 - Antall slaktedyr hittil i år siste 5 år

Forbrukeren har behov for mer kunnskap

Av: Mari Vengnes, seniorrådgiver

Skal vi ta ut bare et hovedpunkt fra posisjoneringsanalysen, så må det være at «forbrukeren har behov for mer kunnskap» om reinkjøtt og reindrift.

Våren 2020 fikk Markedsutvalget for reinkjøtt gjennomført en posisjoneringsanalyse for reinkjøtt. En posisjoneringsanalyse er en markedsanalyse som har to hovedformål: (1) man skal kartlegge hvilken posisjon reinkjøttet har hos forbrukeren. For eksempel, hva vet Ola Nordmann om reinkjøtt og reindrift, hvordan gjør han innkjøp, i hvilke situasjoner bruker han det, hvilke holdninger har han til reinkjøttet og hvorfor bruker han eventuelt ikke reinkjøtt.

Hovedformål (2) er å finne en målgruppe for kommunikasjonen og hvordan treffe dem. Det er vanskelig å treffe alle forbrukerne på en gang. Da bør man finne den målgruppen som har positive holdninger til reinkjøttet og ønsker å bruke mer av det.

Ut fra dette kan man lage en hensiktsmessig plan for markedsføringen av reinkjøttet. I Markedsutvalgets tilfelle, så skal markedsføring av reinkjøttet være merkenøytral og komme alle norske reinkjøttprodusenter til gode. Det er også styrende for hvordan Markedsutvalget kan og bør innrette markedsføringen.

Posisjoneringsanalysen ble gjennomført våren 2020, akkurat i det pandemien slo inn. Kartleggingen ble gjort tidlig nok i pandemien til at forbrukerne husket hverdagen uten pandemi.

RøIN

HELTEN PÅ VIDDA

Hva kan forbrukerne om reinkjøtt

Konsumet av reinkjøtt er lavt, over tid

Lesere av Reindriftnytt konsumerer nok langt mer reinkjøtt enn gjennomsnittet. For de fleste, er konsumet stabilt begrenset og assosieres i stor grad med søndags- og festmat. Retter som reinsdyr-wraps, reinkjøtt på pizza o.l. er i mindre grad kjent.

Assosiasjonene til reinkjøtt er stabile over tid. De vanligste er «Vilt», «Det beste fra norsk natur» og «Uten tilsetningsstoffer». De to sistnevnte er blitt tydeligere fra 2018 til i dag.

Det er et stort ønske om å spise mer reinkjøtt

Hele 63 prosent av de spurte sier de ønsker å spise mer reinkjøtt. Det er fallende fra 69 prosent i 2018. Mye av årsaken til dette er fokuset vi ser generelt i samfunnet om å spise mindre kjøtt. Det sagt, det er også en trend at det kjøttet man spiser skal være «riktig» og det er noe reinkjøttet kan utnytte.

Kunnskapen om reinkjøtt er lav

Det gjelder både om hvor man får tak i reinkjøtt og hvordan man tilbereder

det. Ikke minst gjelder det hvordan reindriften foregår.

Forbrukernes behov og holdninger varierer

I undersøkelsen er det kartlagt ulike behov og holdninger når det gjelder mat, pris, sunnhet, vaner og smak. Resultatene viser at det er tre forbrukertyper:

«De ansvarlige» er 32 prosent av befolkningen

Disse har fokus på sunnhet og helse, liker å lage mat og er opptatt av å spise mindre kjøtt. Denne gruppen planlegger gjerne innkjøp, de er utprøvende i matveien og er i større grad trendsettere enn de andre gruppene.

«De likegyldige» er den største gruppen, 42 prosent av befolkningen

Disse bryr seg mindre om sunnhet, bærekraft mm. sammenlignet med «de ansvarlige». De spiser kjøtt, er litt opptatt av helse og middels opptatt av matlaging.

«De enkle/impulsive» er 25 prosent av befolkningen

Denne gruppen er motsatsen til «de ansvarlige». De vil spise mer kjøtt, er

ikke opptatt av helse og matlaging. De planlegger i liten grad innkjøp.

Markedsutvalgets markedsplan for 2021–2022 er basert på funnene i analysen

Det som skiller segmentene fra hverandre er matinteresse, sunnhet og helse, dyrevelferd, sunnhet og helse, bærekraft, norsk-/lokalprodukt, vanestyring versus planlegging av matinnkjøp og tilbøyeligheten til å lage retter fra bunnen.

Her har Markedsutvalget valgt å fokusere sin markedsføring mot segmentet «de ansvarlige», med «de likegyldige» som en sekundærgruppe.

Under merkevaren «Rein – helten på vidda», skal kommunikasjonen

bygges rundt følgende assosiasjoner:

- Naturbasert
- Ekte
- Smakfullt

Målgruppe og budskap styrer valg av kanaler

Markedsutvalget gjør en løpende vurdering av bruk av kanaler og medier og søker til enhver tid å bruke de

Foto P.O Skjellan

kanaler som gir best kost-nytteeffekt.

Markedsutvalget samarbeider med Opplysningskontoret for egg og kjøtt, Innovasjon Norge og Reindriften utviklingsfond.

Markedsplanen finner du i sin helhet på Landbruksdirektoratets sider. Søk på «markedsplan» så kommer du rett inn.

Her kan du lese nærmere om hvordan Markedsutvalget søker å oppfylle sin samfunnsoppgave og bidra til at forbrukerens interesse for reinkjøttet beholdes og videreutvikles. Men dette er ikke en oppgave som markedsutvalget skal være alene om. Bedriftene må også bidra med sitt, med produktutvikling, distribusjon, kvalitetskontroll og salg.

Foto: Kim Jacobsen

Gjennomgang av regelverk for rovvilterstatning

Av Magnar Evertsen, fagdirektør

Erstatningsordningen for tap av rein forårsaket av rovvilt skal vurderes i et nytt prosjekt som nå starter opp. Arbeidet omfatter ikke å lage en ny erstatningsordning, men foreslå forbedringer i gjeldende ordning.

Det ble utbetalt nesten 92 millioner kroner i erstatning for tap av 19 356 tamrein til rovvilt i reindriftsåret 2019/2020. De siste ti årene har det årlig blitt erstattet i underkant av 20 000 reinsdyr i Norge.

Prosjektet skal vurdere behovet for endringer

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet har fått en felles bestilling fra respektive Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet om å gjennomgå dagens regelverk for erstatning for tap og følgekostnader når tamrein blir drept eller skadet av rovvilt, og vurdere om det er behov for endringer. Arbeidet omfatter ikke å lage forslag til ny erstatningsordning.

Prosjektet er planlagt organisert med en prosjektgruppe som ledes av Miljødirektoratet, og som ellers består av to sekretærer fra henholdsvis Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet, en representant fra Statsforvalteren miljø, en representant fra Statsforvalteren reindrift og en representant fra Landbruksdirektoratet.

Prosjektgruppen skal gjennomgå dagens regelverk for erstatning for tap og følgekostnader når tamrein blir drept eller skadet av rovvilt, og vurdere om det er behov for endringer. Det skal også vurderes hvilke endringer det eventuelt er behov for.

Reinokse. Foto: Magnar Evertsen

Visse kriterier legges til grunn

Kriterier som skal legges til grunn for vurderingene (listen er ikke uttømmende):

- Naturmangfoldloven § 19 om at staten yter full erstatning for tap og følgekostnader når tamrein blir drept eller skadet av rovvilt
- Norges nasjonale og internasjonale forpliktelser både til bevaring av rovviltbestandene og reindrift som urfolksnæring
- Konsekvenser av Borgarting lagmannsretts dom av 6. desember 2018 knyttet til dagens forvaltningspraksis
- En mest mulig kunnskapsbasert ordning, herunder implementering av erfaringsbasert og tradisjonell kunnskap og i best mulig grad sikre at reineiers observasjoner og dokumentasjoner bidrar som grunnlag for erstatningen
- Saksgang og saksbehandling som bidrar til tillitt
- Forutsigbarhet for tamreinnæringen og likebehandling
- Samordning av regelverket innenfor landbruk og miljø som bidrar til å redusere tap av tamrein til rovvilt og til en bærekraftig reindrift

- En praktisk ordning, herunder om skjønnsrommet under gjeldende ordning er for stort.

Referansegruppe opprettes

Det jobbes med å opprette en referansegruppe med to representanter fra Norske reindriftsamers landsforbund (NRL), og en representant fra hver av organisasjonene NIBIO, NINA og Samisk høgskole, samt representanter fra Sametinget. To representanter fra hver av de aktuelle direktoratene utgjør styringsgruppen for prosjektet. Organiseringen og mandatet kan bli justert når endelig projektskisse og mandat foreligger.

Fristen som er satt fra departementene for levering er 1. juni 2022.

Dette arbeidet har sammenheng med at Landbruksdirektoratet er tildelt en ny oppgave med å bidra til å ivareta den landbruksfaglige siden av den todelte målsettingen i rovviltpolitikken, herunder bistå i vurderinger og utvikling av regelverk knyttet til rovviltforvaltningen både for husdyr og rein.

Økonomisk utvalg for reindriften

Av: Kristin Hurlen Marthinsen, rådgiver

I Økonomisk utvalg sitter medlemmer og leder oppnevnt av Staten og Norske reindriftsamers landsforbund (NRL). Utvalgets viktigste oppgave er å utarbeide den årlige rapporten «Totalregnskapet for reindriftnæringen». Rapporten brukes som et økonomisk grunnlagsmateriale når reindriftsavtalen skal forhandles.

Totalregnskapet gir et godt grunnlag for å vurdere den faktiske økonomiske situasjonen i reindriften det aktuelle året og samtidig gi en pekepinn på neste års økonomiske situasjon. Det første totalregnskapet kom ut i 1975 og med Totalregnskapet for 2020 som kommer ut i 2021 er det gitt ut 43 totalregnskap.

Lars Johan Rustad fra NIBIO er leder for Økonomisk utvalg, og har vært leder siden 2010. Han har økonomi som fagfelt, og i tillegg til å jobbe med Totalregnskapet for reindriftnæringen, kjenner han Totalregnskapet for jordbruket godt. Jordbrukets totalregnskap er bygd etter samme

Lars Rustad

prinsipper som for reindriftnæringens. Lars synes det er interessant å jobbe med utvalget og sier:

– For min del lærer jeg stadig om andre sider ved reindriften enn bare det som gjelder kroner inn og ut av regnskapet.

Lars Johan setter også pris på samarbeid med gode representanter for næringa. Selv om det i koronatiden kun har blitt gjennomført digitale møter, har arbeidet som en bonus bidratt til at han er blitt mer kjent med Troms(ø) og Finnmark.

Reindriftnæringen er representert ved Katarina Påve Gaup (reineier) og Per Mathis Oskal (reineier), med vara Per John Anti (reineier). Staten er representert ved Gina Grøtte Skarland (Landbruks- og matdepartementet) og Marit Meløy (Karasjok kommune), med Silje Trollstøl (Landbruks- og matdepartementet) som vara.

Fordi utvalget er et parts sammensatt utvalg med ulike synspunkter, lærer de av hverandre og ser nye sider av reindriften. Medlemmer av utvalget poengterer viktigheten av en felles forståelse for den økonomiske situasjonen i reindriftnæringen. Økonomisk utvalg tok initiativ til en arbeidstidsundersøkelse som ble gjennomført i år.

– Basert på undersøkelsen skal Økonomisk utvalg være med å lage et

kunnskapsgrunnlag om økonomisk status og utvikling i reindriften, poengterer Lars Johan.

Næringens oppslutning om undersøkelsen var ikke så høy som ønsket, og grunnlaget blir derfor ikke så godt som det ville blitt med flere svar. Arbeidet vil likevel fortsette, og utvalget vil ta hensyn til den lave svarprosenten i vurderingene.

Totalregnskapet blir publisert på hjemmesiden til Landbruksdirektoratet og er tilgjengelig for alle som ønsker å lese det. På nettsiden finnes også tidligere publiserte totalregnskap tilbake til 2007.

Nåværende utvalg er oppnevnt og sitter ut fireårsperiode i 2021. Fra neste år av vil et nytt utvalg bli utnevnt.

Reindrifststyremøte i Valdres

Av Odd Kristian Kaushik, rådgiver

I september holdt Reindrifststyret møte på Beitostølen, og i den forbindelse fikk styret bli bedre kjent med reindriften i Nordfjella og Valdresområdet.

Reindrifststyret fikk blant annet vite mer om sakene som er viktige for reinlagene i området, om den lokale reindrifshistorikken og om arbeidet med å hindre spredning av CWD blant hjortedyr.

Lærerikt i Lærdal om CWD

Første stopp på Reindrifststyrets tur mot Valdres var i vakre Lærdal. Lærdal, som også har fått *Merket for bærekraftig reisemål*, ligger innerst i Sognefjorden og er et dalføre omgitt av majestetiske fjell. På Lærdal rådhus ble Reindrifststyret og styrets sekretariat ønsket velkommen av CWD-koordinator Lars Nesse. Lærdal kommune har en samarbeidsavtale med Miljødirektoratet om lokalt CWD-arbeid i seks av kommunene rundt Nordfjella, og Nesse er ansatt som koordinator for disse. Den engasjerte koordinatoren ga Reindrifststyret en introduksjon i kartleggingen av denne svært smittsomme og dødelige prionsykdommen, og arbeidet som Lærdal kommune utfører for Miljødirektoratet. Kommunene har blant annet gjennomført en større kartlegging med prøvetaking og analysearbeid fra 2016 og frem til i dag. Hele 130 962 CWD-prøver er undersøkt, og det er i dag registrert 29 positive tilfeller.

Etter presentasjonen på rådhuset tok styret seg tid til å beskue Lærdals godt bevarte gamleby. Gamlebyen inneholder i dag i underkant av 170 vernede bygninger iblant annet sveitserstil, som er bygd på 1700- og 1800-tallet. Både Riksantikvaren og Norsk kulturråd har bidratt til

Lærdal gamleby. Foto Odd Kristian Kaushik

bevaringen av gamlebyen gjennom planlegging og tilskudd.

Lang tradisjon for reindrift i Nordfjella

Fra Lærdal gikk reisen videre til Borgund gård, som også huser et museum for reindriften lokale historie. Reindrifststyret fikk her svært interessant innblikk i reindriften lange tradisjoner og rike historie i området. Fra Lærdal, Aurland og områdene rundt Nordfjella, finnes det historier om tamrein og reinlag tilbake til 1700-tallet. Tamrein ble blant annet kjøpt inn fra sørsamiske områder både på

norsk og svensk side. Tidligere hadde reindriften i Sør-Norge langt større omfang enn i dag, både i antall reinlag og totalt antall rein. Det var bønder og andre folk i bygdene som i hovedsak sto bak driften, ofte i samarbeid med reindrifssamer som reinen ble kjøpt fra. Ofte ble også samiske reingjetere med sin ekspertise hentet inn for arbeid som foregikk under harde kår med gjeting i områdets tøffe terreng.

Reindriften ga gode inntekter til bygdene rundt Nordfjella, samtidig som området også har hatt sin andel av konflikter knyttet til kombinasjonen

Gamlebyen i Lærdal. Foto Odd Kristian Kaushik

Borgund gård og reindrifsmuseum. Foto Odd Kristian Kaushik

Sørsamisk historie på Borgund museum. Foto Odd Kristian Kaushik

jakt, villrein og tamrein gjennom historien.

Møte med reinlagene

Som avslutning på Reindrifststyrets befarings, var lederne i Fram, Filefjell, Vågå og Lom reinlag invitert til et møte med styret. Reindrifststyret var svært interessert i å få vite mer om reinlagenes reindrift og aktuelle saker og utfordringer i deres reindrifsområder.

Ressursregnskapet for reindriften viser til tall for reinlagene som tyder

fakta

Merket for bærekraftig reisemål

Å bli merket som et bærekraftig reisemål betyr at destinasjonen over tid prioriterer målet om økt bærekraft.

Ved å kartlegge kriterier som gjelder miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft signaliserer destinasjonene at de er i gang med et langsiktig arbeid for økt bærekraft.

Gjennom deltakelse i merkeordningen bidrar reisemål og kommuner rundt om i hele landet til FNs bærekraftsmål og den globale dugnaden.

Det er Innovasjon Norge som tildeler Merket for bærekraftig reisemål.

Kilde: Innovasjon Norge

på god produksjon og ressurstilpasning. Alle reinlagene når blant annet over de anbefalte måltallene både for slaktevekter og slakteuttak, noe som gir et bilde av en godt optimalisert drift.

Samtidig opplever også reinlagene sine egne utfordringer. Som ellers i reindriften, har også reinlagene stort behov for beiteområder, og lagene inngår mange ulike beiteavtaler med lokale fjellstyrer og grunneiere. Ulike avtaler på ulike vilkår, skaper uforutsigbarhet i driften. Avhengighet av leiekontrakter kan derfor i mange tilfeller bidra til usikkerhet for den langsiktige driften. For reinlagene er

det derfor viktig med langsiktige avtaler på rasjonelle og forutsigbare vilkår. Reinlagenes driftsområder grenser også mot villreinområder. Dette gir reinlagene utfordringer i forbindelse med flytting av egne rein gjennom områdene. Det er også usikkerhet rundt håndtering av CWD-avfall og smittespredning blant reinen. Andre utfordringer er jaktaktiviteter og andre aktiviteter som kan komme i konflikt med reindrifsnæringen i området.

Som faglig rådgiver for reindrifsnæringen, ønsker Reindrifststyret å ta opp saker av større viktighet for reindriften og aktuelle saker som

næringen er opptatt av. Reindrifststyret har et uttalt mål om å møte reindrifstutøvere i ulike områder og deler av landet. For Reindrifststyret ble dette derfor et nyttig innblikk i et reindrifsområde med lange tradisjoner, og en innsikt som styret tar med seg i sitt videre arbeid som nasjonal forvalter av reindriften. Som oppfølging av møtet ønsker Reindrifststyret blant annet å ta opp aktuelle problemstillinger fra reinlagenes reindrif med Landbruks- og matdepartementet, samt problematikk knyttet til villrein og CWD med relevante instanser.

Første fysiske styremøte på lang tid Reindrifststyrets arbeid har siden mars 2020 vært preget av covid-19-pandemien. Som mange andre møter i koronaåret, har møtene under pandemien blitt avholdt som digitale møter over video. Dette har gitt både fordeler som økt erfaring og bruk av digitale løsninger i styrets arbeid, men også utfordringer som følger av å erstatte fysiske styremøter med digitale.

Reindrifststyrets leder, Inge Ryan sier i en kommentar til Reindrifstnytt at:

– Det var viktig og nødvendig for Reindrifststyret å møte fysisk etter mange teamsmøter. Møtet i Valdres hadde fokus på reinlaga i sør. Vi fikk mye kunnskap om deres arbeid og fikk fram en del utfordringer som det må arbeides med. Møte med reinlaga var etter min mening svært vellykket der vi møtte godt forberedte ledere.

Turen til Valdres viser at det har stor nytteverdi for Reindrifststyrets arbeid både som rådgiver og forvalter, å kunne møte utøverne der de er for å ta opp aktuelle saker og få mer kunnskap om de ulike reindrifsområdene.

Lærerikt om viktig CWD-arbeid i Lærdal. Foto. Odd Kristian Kaushik

: fakta

CWD

CWD, også kalt skrantesyke, er en smittsom sykdom som kan ramme hjortedyr som elg, hjort, rådyr og rein. Sykdommen er dødelig for dyret.

Dyrene blir infisert ved opptak av prioner gjennom munnen eller nesen. Smitteoverføringen kan skje gjennom direkte kontakt mellom syke og friske hjortedyr, eller indirekte ved at friske dyr kommer i kontakt med smittestoffet i miljøet (beite, infiserte kadaver).

Inkubasjonstiden er lang, opptil flere år, og dyrene er tilsynelatende friske i store deler av denne perioden. De skiller imidlertid ut prioner med avføring, spytt, urin og neseseekret lenge før de viser sykdomstegn. Prioner beholder smitteevnen selv etter lang tid ute i naturen.

Våren 2016 ble det registrert CWD på villrein i Nordfjella. Det var første tilfelle av sykdommen på rein og det første tilfellet av denne smittsomme prion-sykdommen i Europa.

3. september 2020 ble det bekreftet positivt tilfelle av CWD på Hardangervidda for villrein (buk).

Miljødirektoratet, Mattilsynet, Norsk institutt for naturforskning og kommunene jobber for å hindre videre smittespredning i Norge.

Kilde: Landbruksdirektoratet

: fakta

Reindrifststyret

Reindrifststyret skal behandle saker som følger av reindrifstloven og av instruksen for Reindrifststyrets arbeid. Styret er i tillegg faglig rådgiver for Landbruks- og matdepartementet (LMD). Landbruksdirektoratet er sekretariat for Reindrifststyret. Styremedlemmene velges for en periode på fire år. Fire medlemmer oppnevnes av LMD og tre av Sametinget. I samsvar med reindrifstloven § 71, skal det ved oppnevning av Reindrifststyret legges vekt på en rimelig geografisk fordeling, allsidige faglige forutsetninger og samfunns-erfaring, og mest mulig lik representasjon av begge kjønn.

Nåværende Reindrifststyre er oppnevnt for perioden 1. juli 2019 til 31. desember 2022, og består av:

Leder Inge Ryan, tidligere Statsforvalter i Trøndelag

Personlig vara: Christian Rekkedal landbruksdirektør hos Statsforvalteren for Vestland.

Nestleder Inger Marie Gaup Eira, førsteamanuensis Samisk høgskole/reineier Vest-Finnmark reinbeiteområde.

Personlig vara: Berit Marie P. E. Eira, reineier og politiker som representerer flyttsamelista på Sametinget.

Medlemmer:

Siri Vigmostad, sorenskriver Larvik tingrett.
Personlig vara: Kjetil Linde Holo, advokat

Asgrim Opdal, gårdbruker og leder av Filefjell reinlag.
Personlig vara: Ragnhild Nordmann Jakobsen, reingjeter i Vågå reinlag.

Ragnhild Sparrok Larsen, reineier i Nordland reinbeiteområde.
Personlig vara: Ole Johan Johnsson Eira, reineier i Troms reinbeiteområde.

Sametinget har oppnevnt følgende medlemmer med personlige vara-medlemmer:

Inge Even Danielsen, reineier i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde.
Personlig vara: Bjørn Thomas Åhrèn, samepolitiker/rådgiver Nord-Trøndelag reinbeiteområde.

Leif Anders Somby, reineier Øst-Finnmark reinbeiteområde.

Personlig vara: Anders Somby jr., reineier Øst-Finnmark reinbeiteområde.

Kilde: Landbruksdirektoratet

: fakta

Reinlagene

Det drives i dag reindrif i fire reinlag i Sør-Norge: Lom, Vågå, Fram og Filefjell.

De fire reinlagene i Sør-Norge er organisert som aksjeselskap eller andelslag av grunneiere og andre som driver reindrif i fellesskap. Antallet eiere i hvert reinlag varierer fra 5 til 225. Det er felles eierskap til reinen, og hvert reinlag har ett felles reinmerke.

Reindriften i Sør-Norge representerer en god og fornuftig ressursutnyttelse i marginale fjell- og utmarksområder. Den bidrar bl.a. til et næringsmessig mangfold, og til opprettholdelse og utvikling av næringslivet i distrikts-Norge.

I de senere årene har reinlagene tatt opp spørsmål i tilknytning til beiteleie i statsallmenningene. Det er viktig at muligheten til å benytte statsallmenningene utenfor det samiske reinbeiteområdet til reinbeite opprettholdes, og at det økonomiske grunnlaget for reinlagene ikke svekkes.

Kilde: Stortingsmelding nr. 32 – Reindrif – lang tradisjon – unike muligheter

Enkelte rettsavgjørelser på reindriftsområdet

Av: Elena Guttormsen, seniorrådgiver

Reindrifftsretten i stadig endring

Reindrifftsrett er et rettsområde som har vært i stadig endring de siste tiår. Tidligere mente lovgiver at rein-driftsnæringen måtte vike for andre samfunnsmessige interesser, og at reindrifftsretten ikke strakk seg lenger enn det som var regulert i formelle lover.

Dette synspunktet ble gradvis endret ved at Høyesterett tilkjente reindriftssamene rettigheter som de har opparbeidet seg ved alders tids bruk. Alders tids bruk kan oppstå når noen bruker et område over lang tid, i et visst omfang og i den tro at vedkommende hadde rett til å bruke området.

I reindrifftsloven av 2007 er det blitt fastslått at reindrifftsretten hviler på selvstendig grunnlag uavhengig av formell lovgivning. Reindrifftsloven med forskrifter regulerer enkelte deler av reindriften som trenger slik regulering, for eksempel reintall, reinmerke, organisering av distrikter og siidaandeler.

Selv om lovgiver har forlatt det synspunktet at reindrifftsretten kan bortreguleres i en formell lov, oppstår det fortsatt tilfeller der reindriften kommer i konflikt med andre næringer, som for eksempel jordbruk, utbygging av kraftlinjer, veier og hyttefelt. Gjeldende regelverk – reindrifftsloven og andre lover som er aktuelle i den enkelte saken – gir ikke alltid svar på hvordan slike konflikter skal løses. Derfor har domstolene fortsatt en betydelig rolle i utvikling av reindrifftsretten.

I 2021 har det vært avsagt flere doms-avgjørelser på reindriftsområdet. Vi skal konsentrere oss om en avgjørelse som gjelder svenske reindriftssamers rett til beite på norsk side uavhengig av den formelle lovgivningen. Saken gjaldt påstand fra Saarivuoma sameby om at de hadde rett til å beite i strid med det som var fastsatt for dem i grensebeite-loven. Høyesterett avsa dom i saken 30. juni 2021. Saken kan finnes på www.lovdata.no med navn HR-2021-1429-A.

Historisk regulering av Saarivuomas beitebruk

Saarivuoma sameby er en svensk sameby (en sammenslutning som tilsvarende norsk reinbeitedistrikt) som holder til i Kiruna kommune. Samebyen har drevet reindrift på begge sider av grensa mellom Norge og Sverige i svært lang tid, og deres rett til å beite på norsk side av grensa har vært gjenstand for flere reguleringer i internasjonalt og nasjonalt lovverk.

Da grensa mellom Norge og Sverige ble fastsatt ved grensetraktaten i 1751, ble det inngått en avtale mellom de to landene om reindrift på tvers av grensen (Lappekodisillen). Lappekodisillen skulle sikre at reindriftssamene i begge land hadde rett til å flytte med sine rein i tråd med gammel sedvane, uten å fastsette spesielle områder og beitetider for de forskjellige grupper reindriftssamer.

Senere ble retten til å beite på begge sider av grenser regulert i forskjellige lover og konvensjoner, der Saari-vuoma samebys beiteareal ble endret flere ganger. I reinbeitekonvensjonen

av 1972 fikk Saarivuoma rett til sommerbeite på norsk side av grensen. Konvensjonen opphørte i 2005 og ble erstattet med grensereinbeite-loven, som videreførte de grensene og beitetidene som var fastsatt i konvensjonen.

Saarivuoma sameby var ikke enig i fastsettelsen av grenser og beitetider som var fastsatt i grensebeite-loven. Samebyen tok derfor ut stevning for Senja tingrett, der de saksøkte Staten v/Landbruks- og matdepartementet. De krevde å få enerett til reindrift i et område der samebyen og staten var uenig om hvilke beiterettigheter som gjaldt. Samebyen tapte saken både i tingretten og i Hålogaland lagmannsrett. Til slutt var det Høyesterett som fikk saken til behandling.

Behandling av saken i Høyesterett

Ved behandlingen av samebyens sak delte Høyesterett seg i tre fraksjoner. Hovedspørsmålet i saken var om samebyen kunne anses for å være bundet av den norske grensebeite-loven slik at de ikke kunne beite i tvisteområdet i tråd med det som samebyen mente var deres rett opparbeidet ved alders tids bruk.

Fire av fem dommere kom frem til at Saarivuoma sameby ved alders tids bruk opparbeidet seg rettigheter til et beitebruk som ikke var forbeholdt dem i den norske grensebeite-loven. Grensebeite-lovens bestemmelser måtte derfor vike for den langvarige og konsistente bruken som samebyen hadde i området. Dommerne var likevel uenige om hvorvidt forvaltningen selv kunne ta hensyn til disse rettighetene og fravike lovens bestem-

Illustrasjonsbilde. Foto: Kim Jacobsen

melser, eller om saken først måtte gjennom domstolene.

Flertallet kom frem til at forvaltningen kunne fravike loven etter at det forelå en dom som stadfestet rettighetene opparbeidet ved alders tids bruk. På grunn av dette ble det ikke utmålt erstatning til samebyen for de årene forvaltningen ikke lot dem bruke området slik de ønsket, fordi bruken var i strid med grensebeite-lovens bestemmelser. Mindretallet mente at forvaltningen hadde adgang til å fravike loven selv, og ville tilkjenne erstatning for de tre siste årene.

Et mindretall på en dommer mente at det ikke kunne avsies en dom for beiterettigheter i området uten at

andre med beiteinteresser i området som påstod at de hadde konkurrerende rettigheter, ble trukket inn i saken som part.

Dommens betydning for utvikling av reindriften

Dommen av 30. juni 2021 føyer seg inn i rekken av domsavgjørelser der reindriftsutøvere ble tilkjent rettigheter som ikke var regulert i norsk lovgivning, slike som Seiland-dommen og andre. Drøftelsen av rekkevidden til de ulovfestede rettighetene i forhold til formelle lover er, som vanlig, vanskelig. Uenigheten i Høyesterett viser at det i dag finnes forskjellige meninger og tolkningsalternativer også blant jurister i landets øverste domstol.

I tillegg til den generelle interessen for diskusjonen om alders tids bruk er denne dommen spesielt viktig, fordi den tar opp norske myndigheters adgang til å regulere de svenske reindriftsutøvernes adgang til beiteområder i Norge. I tillegg kan den generelle drøftelsen i Høyesterett om hvordan reindrifftsretten kan opparbeides ved alders tids bruk, ha overføringsverdi for saker som gjelder forhold mellom reindrift og andre interesser, der disse interessene er regulert i formelle lover.

Uenigheten om hvorvidt et forvaltningsorgan har mulighet til å fravike en lov ved å ta hensyn til rettigheter som er opparbeidet ved alders tids bruk, viser at det siste ordet i diskusjonen enda ikke er sagt.

Historisk dom i Høyesterett: Vindkraft i strid med samisk kulturutøvelse

Av: Susanne Normann, Nordlandsforskningen

Den 11. oktober i år kom Høyesterett fram til at Storheia og Roan vindkraftsanlegg på Fosen-halvøya i Trøndelag krenker reindriftssamenes rett til kulturutøvelse.

Fosen Vind DA har bygget prosjektene som er en del av Europas største landbaserte vindkraftkompleks. Eierskapsstrukturen består av Statkraft (52,1 %), TrønderEnergi (7,9 %) og Nordic Wind Power DA (40,0 %). Utbyggingen av de 151 vindturbinene som til sammen utgjør Storheia og Roan, oppstillingsplasser og tilhørende veier var allerede ferdigstilt og i drift da Høyesterett kom fram til at anlegget står der ugyldig.

Det er første gang Høyesterett har kommet fram til at et industriinngrep er i strid med folkeretten. Dommen vil derfor få presedens for inngrepssaker som rammer samisk reindrift i Norge, men vil trolig også få betydning internasjonalt. Dommen etablerer at artikkel 27 i FNs konvensjon for sivile og politiske rettigheter (SP27), som beskytter individets rett til kulturutøvelse, er krenket dersom et inngrep leder til vesentlige negative følger for muligheten til kulturutøvelse – også uten at denne er totalt nektet. Videre legger dommen til grunn at virkningene av et inngrep må ses i sammenheng med andre tiltak i samme området, både tidligere og planlagte, og fremhever den tradisjonelle reindriftsnæringen som en særlig viktig bærebjelke for en sårbar

Foto: Bjørnar Strøm-Hågensen

sørsamisk kultur og språk.

Fosensaken har pågått i rettssystemet siden 2017, da sørgruppen i Fovsen Njaarke prøvde gyldighetsspørsmålet for Tingretten. I 2018 møtte både nord- og sørgruppen i Tingretten for å avklare erstatning. Deretter ble både gyldighetsspørsmålet og erstatningsansvaret avgjort i Frostating Lagmannsrett i desember 2019. Både reindrifta og utbygger anket saken til Høyesterett, som til slutt avgjorde saken med 11 dommere i storkammer.

Storheia og Roan vindkraftanlegg rammer henholdsvis sørgruppens og nordgruppens sen vinterbeiteområder. Vindkraftsanleggenes virkning på reinens beite og bevegelsesmønster har stått sentralt i saken. Ulike forskningsmiljøer har opptrådd som sakkyndige vitner for begge parter, fordi forskningens konklusjoner har

vært motstridende. Imens enkelte forskere sameksistens mellom reinen og vindkraftsanleggene kan være mulig, har andre forskere funnet det tvilsomt om reinen vil tilpasse seg over tid. I lagmannsrettens dom vektla dommerne forskningen som vurderte at vinterbeitene på Storheia og Roan måtte anses som tapt.

«Under en viss tvil», kom lagmannsretten fram til at kompensasjon i form av vinterforing for om lag halve flokken kunne sikre en fortsatt samisk reindrift og kulturutøvelse på Fosen, og forhindre brudd mot menneskerettighetene, og SP artikkel 27 fordi vinterforingen ville forhindre reduksjon av reinflokkens størrelse, og dermed at en eller flere utøvere legger opp:

«Under noe tvil vurderer lagmannsretten det slik at dette

kompenaserende tiltaket i seg selv ikke er en krenkelse av den samiske kulturen. Det må tas i betraktning at reindriften aldri har vært statisk, og at den har endret seg betydelig opp gjennom årene. Vinterforing er heller ikke noe helt nytt, og er i større og mindre skala innført noen andre steder. Det dreier seg dessuten om en begrenset periode av året, og om en begrenset del av reinflokken. Kunnskapsoverføringen om reindrift fra generasjon til generasjon vil derfor langt på vei bestå.»

Det var spørsmålet om vinterforing i seg selv er i strid med tradisjonell samisk reindrift, som til slutt ble avgjørende for Høyesterett. Ifølge dommen var ikke dette spørsmålet «gjenstand for en bred og grundig vurdering», og generelle reindriftsinteresser hadde ikke ble godt nok hørt. Høyesterett kommer videre fram til at hensynet til «det grønne skiftet» og behovet for fornybar energi ikke kan få betydning i vurderingen av om SP27 er krenket. Dette fordi bestemmelsen i utgangspunktet ikke åpner for interesseavveining, og fordi det forelå alternative og mindre inngripende vindkraftprosjekter for konsesjonsmyndighetene, som kunne ha vært valgt.

Med bakgrunn i Høyesteretts dom drives Storheia og Roan vindkraftsanlegg i dag uten gyldig konsesjon. Reindrifta på Fosen har uttalt at konsekvensene må være at infrastrukturen må rives og beitelandet revegeteres. Fosen Vind DA har uttalt at de vil søke om ny driftskonsesjon. Hvordan Olje og Energidepartementet vil løse saken er foreløpig uklart.

Histovrijes dåapmoe Jollemesreaktesne. Biegkefaamoe ræjhtosne saemien kultuvregiehtelimmine

Tjaelije: Susanne Normann, Nordlandsforskningen

Foto: Bjørnar Strøm-Hågensen

Golken 11.b. Jollemesreakta sjæjsjali Storheia jih Roan biegefaamoevierhkieh Fovsen-njaarkesne Tröndelagesne båtsoesaemiej reaktam miédtelieh kultuvrine giehtelidh.

Fosen Vind DA lea prosjektide bigkeme mah leah bielie European stööremes biegefaamoevierhkijste eatnamisnie. Aajhterevoetestrutuvre lea Statkraft (52,1 %), TrønderEnergi (7,9 %) jih Nordic Wind Power DA (40,0 %). Bigkeme dejstie 151 biegeturbijnijste mah tjåanghkan leah Storheia jih Roan, tjöödtjestimmie-sijjeh jih geajnoeh lin joe gaervies jih lin åtnosne gosse Jollemesreakta sjæjsjali biegefaamoevierhkie desnie luhpehts tjåadtje.

Daate lea voestes aejkien Jollemesreakta lea sjæjsjalamme industrijedahkoe åålmegereaktan vööste strijrieh. Dåapmoe sæjhta dan åvteste presedeensem vedtedh skilkehtasse-aamhtesidie mah saemien båtsoem Nöörjesne baajnehtieh, men sæjhta

seapan aaj gaskenasjonaale ulmiem åadtjodh. Dåapmoe vihteste artihkele 27 EN:n konvensjovnesne sivijle jih politihkeles reaktide (SP27), mij almetjen reaktam vaarjele kultuvrine giehtelidh, lea miédtelamme dastegh akte skilkehtasse stoerre negativje konsekvensh vadta nuapan kultuvrine giehtelidh – aaj bieleden daate nuepie lea *ållesth* nyöjhkesovveme. Dåapmoe aaj vääroemasse beaja konsekvensh aktede skilkehtasseste tjuara ektesne vuajnalgidh jeatjah rääjvarimmiejgujmie seamma dajvesne, dovne aarebi jih soejkesjamme, jih aerpievuekien båtsoem åvtese lutnjie goh joekoen vihkeles guedtijie aktede præåsehke åarjelsaemien kultuvreste jih gieleste.

Fovsen-aamhtese lea reaktasuerkesne orreme 2017 ræjeste, gosse åarjeldåehkie Fovsen Njaarkesne pryövi mejtie gyhtjelasse lij luhpies Digkiereaktesne. Jaepien 2018 dovne noerhte- jih åarjeldåehkie lin Digkiereaktesne juktie maaksoem tjielkestehtedh. Dan mænngan Frostadigkien Laake-maenniereakta luhpiegyhtjelassem

jih maaksoediedtem nænnoesti goeven 2019. Dovne båtsoe jih bigkije aamhtesem Jollemesreaktese laejhtiejn, mij minngemosth aamhtesem vihtiesti 11 doemesjæjjagujmie stoerreakammerisnie.

Storheia jih Roan biegefaamoevierhkieh leah dovne jaarjeldæhkien jih noerhtedæhkien seenhte gåatome-dajvine seenhte daelvege. Guktie biegefaamoevierhkieh bovtson gåatomeåtnoem jih baalkerdimmien baajnehtieh leah jarngesne orreme aamhtesisnie. Ovmessie dotkemybyjresh leah maehtes vihneginie orreme gåabpegi guejmiej åvteste, dan åvteste dotkemen konklusjovnh leah sinsitnien vöoste strijreme. Mearan såemies dotkijh leah gaavneme bovtse jih biegefaamoevierhkieh *maehtieh* seamma dajvesne årrodh, jeatjah dotkijh leah jueriedisnie orreme mejtie bovtse sæjhta jijtjemse biegefaamoevarhkan sjiehtedidh tijken åvtese. Laakemaenniereaktan dåapmosne doemesjæjjah leavloem biejin dotkemasse mij varjasji daelviegåatomedajvh Storheiesne jih Roanisnie tjuerieh vuajnalgidh goh dajvh mah lin teehpesovveme.

«Ånnetji jueriedisnie», laakemaennie-

reakta gaavni kompensasjovne goh ovrehte bieliem krievveste biepmeh-tidh daelvege, nuepieh vedti saemien båtsojne jih kultuvrine Fovsenisnie jaarhkedh, jih meadtoem almetjereak-taj vöoste heerredidh, jih SP artihkele 27 dan åvteste daelviebiepmehtimmie sijhti giehpiedimmien krievvien stoeredahkeste heerredidh, jih dan gaavhtan akte jallh jienebh båtsoe-burrieh orrijieh:

«Ånnetji jueriedisnie laake-maenniereakta varjesje daate kompenseerden råajvarimmie oktegh ij leah miedtelimmie saemien kultuvreste. Tjuara krööhkestidh båtsoe ij gåessie gih leah tjåadtjoen orreme, jih lea jijnjem jorkesamme jaepiej doekoe. Vaallah biepmehtimmie lea mij akt eevre orre, jih såemies jeatjah lehkesne lea biepmehtimmine giehtelamme stuerbe jih unnebe skaalesne. Lissine biepmehtimmie ajve dorjesåvva akten boelhken jaepeste, jih ajve gaertjiedamme bieline krievveste. Daajroeserties-timmie båtsoen bijre boelveste boelvese sæjhta dan åvteste naa hijven jaarhkedh».

Lij gyhtjelasse mejtie daelviebiep-

mehtimmie oktegh aerpievuekien saemien båtsoen vöoste strijrie, mij minngemosth vihkielommes sjidti Jollemesreaktese. Dåapmoen mietie ij lij daate gyhtjelasse «fåantoe akten gamte jih veele varjasjæmman», jih ij lij siejhme båtsoeiedtjh nuekies krööhkestamme. Jollemesreakta aaj sjæjsjele «kruana jarkelimmie» jih daerpiesvoete orrestimmeles energijese ij maehtieh vihkelesvoe-tem åadtjodh gosse varjesje mejtie SP27 lea miedtielamme. Daate dan åvteste nænnoestimmie aalkoelisnie ij rihpesth iedtji gaskem viekesjidh, jih dan åvteste alternatijve jih vaenebe eerjije biegefaamoeprojekth konse-sjovneåejvieladtjide gååvnesin, mejtie lij maahteme veeljedh.

Jollemesreaktan dåapmoen mietie dle Storheia jih Roan biegefaamoe-vierhkieh leah åtnosne daan biejjien bieleden luhpies konsesjovnem utnedh. Båtsoe Fovsenisnie lea jeahteme konsekvensh tjuerieh årrodh infrastruktuvrem rijvestidh jih gåatomelaantem sjidtehtidh guktie lij aarebi. Fosen Vind DA lea jeahteme dah sijhtieh orre giehtelimiekonse-sjovnen bijre syökedh. Guktie Ålja- jih Energijedepartemeente sæjhta aamhtesem loetedh ij annje daejrieh.

NRLs rådgivningstjeneste i arealsaker er snart i drift

Av: Rune Fjellheim, prosjektkonsulent for NRL

Etter mange års arbeid ble avtale-partene i år endelig enige om å etablere et treårig pilotprosjekt for en rådgivningstjeneste for arealsaker. Rådgivningstjenesten blir en del av Norske reindriftsamers landsfor-bunds virksomhet og de ansatte blir en del av staben til NRL.

NRL ønsker med denne tjenesten å bistå distriktene med kapasitet og kompetanse, i tråd med det distrik-tene selv har uttrykt i ulike under-søkelser. Saksbehandlingskapasiteten i næringen er ikke på det nivået den burde være og de tre som nå ansettes vil være med på å øke næringens evne til å ivareta egne interesser i arealsaker.

Reindriftens rettsgrunnlag er klart styrket de senere årene, og det er et stort behov for at dette synliggjøres godt i all offentlig planlegging, slik at man forebygger, og helst unngår, konflikter med andre arealinteresser.

«Det er dessverre slik at reindriften alt for ofte behandles som en interessant, og ikke en rettighets-haver i arealsaker. Vi håper denne

Tidligere leder i NRL, Ellinor Marita Jåma. Foto: NRL

tjenesten kan bistå distriktene i å formidle sine rettigheter og næring tydeligere overfor plan- og konsesjonsmyndighetene og potensielle tiltakshavere.» sier Ellinor Jåma, tidligere NRL-leder.

Tjenesten skal bistå distriktene med veiledning/rådgivning og konkret saksbehandling/innholds-produksjon på følgende saksfelt:

- Utforming av distriktsplaner og oppdatering av arealbrukskart
- Bistå distriktene aktivt i deres medvirkning i planarbeidet i hht. Pbl:
 - Kommuneplaner, både areal- og samfunnsdel Pbl § 11-1
 - Reguleringsplaner Pbl § 12-1
 - Interkommunale planer Pbl Kapittel 9
 - Fylkeskommunale og regionale planer Pbl Kapittel 8
 - Disposisjoner etter Pbl Kapittel 19
- Bistå distriktene i å kommunisere reindriftens bruk, rettigheter og behov i enkeltsaker utløst gjen-nom:
 - Energiloven og vassdrags-reguleringsloven.
 - Samferdselsprosjekter, både lokale, regionale og nasjonale.
 - Saker etter naturmangfold-loven.
 - Mineralutvinning etter mineral-loven.
 - Nydyrking etter jordloven
- Andre arealsaker som planlegging og etablering av turstier, utmark-sturisme og regulering av jakt/fiske, og forvaltning av statsgrunn og statsallmenninger.

Det er et særlig behov for å skriftlig-gjøre distriktenes bruk av arealene og hvilke krav til rammer for driften man har. Det primære fokuset for tjenesten er å utvikle og styrke grunnlagsdokumentene og få en større synlighet i kommunenes planer, både areal og samfunnsdel. Samtidig er det også viktig å komme med innspill i innledende hørings-runder knyttet til enkeltprosjekter. Tjenesten vil ikke kunne innta en direkte ombudsrolle i forbindelse med forhandlinger og konsultasjoner. Distriktene og reinlagene represen-terer alltid seg selv.

Tjenesten skal være tilgjengelig for alle distrikter og reinlag, uavhengig av medlemskap i NRL.

«Jeg ser virkelig fram til å få nye kollegaer i NRL. Akkurat nå holder vi på å rekruttere ansatte og vi er i god rute for at tjenesten skal være operativ i løpet av første kvartal 2022.» avslutter Ellinor Jåma.

Av: Jo Jorem Aarseth, forskningssjef, NIBIO

NIBIO – norsk institutt for bioøkonomi er et statlig forskningsinstitutt som driver med forskning, utviklingsarbeid og informasjonsformidling knyttet til primærnæring og utmarksbruk.

Reindrift er et satsingsområde i NIBIO og forskere tilknyttet en rekke fagfelt som har betydning og er viktig for reindriften arbeider tverrfaglig med svært varierte oppdrag. Sentralt i NIBIO sin reindriftsatsing er å få næringsutøvere med på lag der det er naturlig og nødvendig. Ikke minst er tradisjonskunnskapen i reindriften sentral. All tradisjonell kunnskap er tradisjonell av en enkel grunn: Den holder vann, er viktig og ofte en helt nødvendig rettesnor for mye av forsknings- og utviklingsarbeidet som igangsettes innen reindriften. Derfor knytter NIBIO til seg næringsutøvere og har utstrakt bruk av intervjuer med utøvere i en rekke prosjekter. NIBIO er også opptatt av å oversette så mye som mulig av det vi publiserer til samisk.

I denne artikkelen gir vi en kortfattet oversikt over noen av NIBIO sine pågående og tidligere prosjekter relatert til reindrift:

Evalueringsprosess av reintallsreduksjonsprosessen

På oppdrag fra Landbruksdirektoratet slutfører NIBIO nå evalueringen av reintallsreduksjonsprosessen (2011-2021) i Finnmark, med fastsetting av øvre reintall i bruksreglene og forholdsmessig (prosentvis lik) reduksjon for siidaer som ikke klarte å gjennomføre reduksjonsplanen. Formålet med reintallstilpasningen om å oppnå et bærekraftig reintall som også sikrer beitegrunnlaget for framtidige generasjoner i reindriftsnæringen, er i hovedsak oppnådd. Prosessen

har samtidig medført konflikter med posisjonering, «kvoteordning», uenigheter innad i reindriftsnæringen om beitegrenser og reintall, redusert tillit til forvaltningen og svekket selvstyre. Rapporten forventes publisert i desember 2021.

Rekruttering og generasjonsoverganger i reindriften – vurdering av økonomiske tilskudd

Etter Reindriftsforhandlingene for 2021 fikk NIBIO i oppdrag av Landbruksdirektoratet å utrede tiltak som sikrer rekruttering og generasjonsoverganger i reindriften. Utredningen skal leveres 1. desember og skal: 1) Kartlegge rekrutteringssituasjonen i reindriftsnæringen, 2) kartlegge og vurdere hvordan tiltak over Reindriftsavtalen legger til rette for rekruttering og hensiktsmessige generasjonsoverganger, herunder særlig tidligpensjonsordningen, etablerings-tilskudd, særskilt driftstilskudd for ungdom og fagbrevordningen. NIBIO skal også, med bakgrunn i kartleggingen og gitte reindriftpolitiske mål, foreslå eventuelle endringer i eksisterende ordninger og/eller etablering av nye tiltak som kan bidra til hensiktsmessige generasjonsoverganger i reindriften.

Kartlegging av forskning på reindriftsområdet – kunnskapsgrunnlag og forskningsbehov

På oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet har NIBIO gjort en vurdering av forskningen på fire fagområder i reindriften: 1) Kunnskapsgrunnlaget for å vurdere oppnåelsen av bærekraften i reindriften, 2) Klimaendringenes betydning for reindriften, 3) Mulige klimatilpasningsstrategier for reindriften, og 4) Langsiktige konsekvenser av endringer i arealbruk og utbygging for reindriften.

Jo Jorem Aarseth.
Foto: Erling Fløistad

Fakta og innspill er hentet inn gjennom litteratursøk, dokumentanalyser og intervjuer med sentrale informanter fra reindriftsnæringen. Effekter av klimaendringer og arealinngrep for reindriften avdekkes gjennom en blanding av biologisk grunnforskning, anvendt forskning, tradisjonell/erfaringsbasert kunnskap og samfunnsforskning. Det trengs en helhetlig tilnærming for å belyse sammenhenger mellom ulike drivkrefter (eks. tetthet av rein, temperatur osv.) på beitegrunnlaget og for å synliggjøre sumeffektene av arealinngrep på best mulig måte. Rapporten forventes publisert i desember 2021.

Utarbeidelse av veiledningsmaterieell for reindriften

NIBIO fikk i 2021 en rekke oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) som et ledd i oppfølgingen av Reindriftsavtalen. I samarbeid med en referansegruppe med deltagere fra NRL, LD, Statsforvalteren og LMD skal NIBIO utarbeide kursopplegg og veiledningsmaterieell for tilleggsfôring, kursopplegg for bruk av droner i reindriften, mal for utarbeiding av distriktsplaner, veileder for distriktenes arbeid med arealsaker og mal for distriktenes beredskapsplaner. Oppdragene skal leveres til oppstarten av Reindriftsforhandlingene for 2022.

Kysten som vinterbeite: Gjennom en intern NIBIO-satsing skal forskere i NIBIO nå i gang med å se på reinens bruk av arealer langs kysten som vinterbeite. Studiet vil kunne ha betydning i fremtiden etter hvert som klimaendringer kan «tvinge frem» behov for endringer i beite gjennom året. (Foto: Jo Jorem Aarseth, NIBIO).

Tilleggsfôring av rein. NIBIO har utarbeidet en veileder, også på samisk (NIBIO POP 3(43, 2017) som kan leses her: <http://hdl.handle.net/11250/2484415>

Skadeomfang når rein beiter på innmark

Beiting fra tamrein på dyrka mark kan forårsake store konflikter mellom landbruksnæring og reindriftsnæring. Som følge av årlige konflikter med rein på vinterbeite på Helgelandskysten, gjennomførte NIBIO et forprosjekt i Dønna kommune. Målet var å høste erfaringer med metodebruk og gjøre en foreløpig beregning av eventuell avlingsskade forårsaket av at tamrein beiter på innmark. Resultatene viste ingen statistisk sikre forskjeller i grasavlinger mellom engarealer som var eksponert for reinbeiting (og annet hjortevilt) og arealer som var skjermet for dette. Men ytterligere tallmateriale fra et større geografisk område og over flere år vil være nødvendig for å sikkert kunne identifisere eventuelle effekter. Se NIBIO-Rapport 6(43), 2020:

<https://hdl.handle.net/11250/2647315>

Veisaltning og reinpåkjørsler

Raskt voksende industri i nord medfører økende trafikk. Hver vinter havner mer enn 200 000 tonn veisalt på norske veier. Vegvesenet bruker salt som forebyggende tiltak for å hindre isdannelse, spesielt ved værøslag, men det medfører store problemer for miljøet og der veier krysser reinens vinterbeiteområder eller trekkrunder. Rein og elg tiltrekkes av salt. I de mørke lange vinternettene oppstår mange farlige situasjoner for bilførere, rein og ikke minst reindriftsutøvere som må jage rein bort fra veien, avlive eller lete etter skadete dyr. Berørte reieiere opplever en tydelig fysisk og mental merbelastning, økende arbeidstider i vanskelige forhold og økonomiske tap. Ikke minst av hensyn til dyrevelferd ønsker mange seg alternativer til veisaltning. NIBIO bygger i samarbeid med Norges Vegvesen, Sveriges lantbruksuniversitet, Finlands Paliskunnat og Ely-Keskus og reindriftsutøvere i alle tre landene et nettverk som skal utvikle og teste alternativer til veisaltning og

forebyggende tiltak i reindriftsområder. Nettverksprosjektet støttes av NKJ – The Nordic Joint Committee for Agricultural and Food Research. Se <https://nordicagriresearch.org/2021-03/> NIBIO sin interne satsing på reindrift NIBIO har en egen satsing innen reindrift i perioden 2019 – 2023 med disse arbeidspakkene: Kartlegging av beiteressurser, tilpasninger til endret klima, kartlegging av kumulative effekter og tilpasninger til en bærekraftig reindrift, reindriften og storsamfunnet og formidling (info finner du her: <https://www.nibio.no/tema/landskap/reindrift?locationfilter=true>)

Droner i reindriften

Teknologiske nyvinninger tas ofte i bruk av reindriftsutøvere. Droner kan lette arbeidet for mange og ikke minst betydelig forbedre næringens HMS. NIBIO har flere prosjekter der vi ser på dronebruk i reindriften: Kursopplegg for godkjenning (samarbeid med NORCE), algoritmer for automatisk telling av dyr fra drone, praktisk nytte av droner i næringa og bruk av droner for å jage rein ned fra rasfarlige områder og for å samle dyrene.

Vil du jobbe i avdeling reindrift?

Vi søker nå etter en jurist, gjerne med kjennskap til både samisk språk, kultur og reindriftnæringen.

Om stillingen og arbeidsoppgaver

Stillingen tilhører Seksjon ressurs og areal. Oppgavene omfatter blant annet oppfølging av reindriftsloven og reindriftsavtalen, utvikling av rundskriv og veiledere, ressurs- og arealforvaltning, utredninger og analyser.

Som jurist i avdeling reindrift får du blant annet arbeide med rundskriv og veiledere til reindriftsloven. Du vil også jobbe med saksforberedelser til Reindriftsstyret. Juristene hos oss bidrar bredt i oppgaveløsning der behovet er, for eksempel innenfor areal- og rovviltområdet.

Kontorsted er Alta, men et av våre øvrige kontorsteder kan vurderes for særlig godt kvalifiserte søkere.

Kvalifikasjonskrav og personlige egenskaper vi ser etter er:

- Mastergrad i rettsvitenskap

Vi ønsker at du har:

- kunnskap om/erfaring fra samisk reindrift,
- kompetanse i et av de samiske språkene
- god muntlig og skriftlig fremstillingsevne på norsk og relevant arbeidserfaring.

Vi søker deg som:

- er en faglig pådriver,
- som søker samarbeid og som er med og skaper gode relasjoner
- viser initiativ, er fleksibel og løsningsorientert, leverer med rett kvalitet til riktig tid.
- Trives med en hektisk arbeidshverdag og gjør en ekstra innsats ved behov.

Personlig egnethet vil bli tillagt stor vekt.

Kontaktperson for stillingen

Ta gjerne kontakt med seksjonssjef ressurs og areal, Hildegun Thomassen på telefon 905 46 457, for spørsmål om stillingen.

Hele stillingsutlysningen finner du på landbruksdirektoratet.no eller jobbnorge.no

Foto: Bjørnar Strøm-Hågensen

: fakta

Om reindrift og avdelingen

Reindrift er en unik næring. I samisk og lokal sammenheng har den stor betydning for økonomi, sysselsetting og kultur. I dag utøves samisk reindrift hovedsakelig i fjell- og utmarksområder i Troms og Finnmark, Nordland og Trøndelag. Over 3000 mennesker er tilknyttet reindriftnæringen.

Landbruksdirektoratet har ansvaret for å forvalte reindriftsloven og virkemidler over reindriftsavtalen. Gjeldende reindriftsavtale er på 164,5 millioner kroner. Direktoratet er sekretariat og utøvende organ for Reindriftsstyret, og har i tillegg en viktig veiledningsrolle ovenfor næringen. Avdeling reindrift sørger for at reindriftpolitikken iverksettes nasjonalt. Vi arbeider derfor tett med blant annet Statsforvaltere i våre tre nordligste fylker. Avdelingen vår har to seksjoner; Seksjon ressurs og areal og Seksjon tilskudd. Seksjonene har tett samarbeid i oppgaveløsningen.

Háliidat go bargat min boazodoalloossodagas?

Mii ohcat dál jurista, mas áinnas galggašii sihke sámegiella, kultuvrra ja boazodoallo máhttu.

Virggi ja bargguid birra

Virgi gullá Sekšuvdna ressurs ja areála vuollái. Barggut mat gullet virgái leat earret eará čuovvolit boazodoalu lága ja boazodoallošiehtadusa, ovdánahttit johtočállagiid ja bágadusaidda, ressursa- ja areálahálddašeapmi, guorahallanbarggut ja analysabarggut.

Juristan boazodoallo ossodagas oaččot earret eará bargat boazodoallolága johtočállagiiguin ja bágadusaiguin. Beasat maid bargat áššeráhkkanemiiguin maid Boazodoallostivra gieđahallá ja meannuda. Min juristat barget olu iešguđet fáttáid siskkobeale, doppe gos lea dárbu, ovdamearkkadiehta areála ja boraspiresurggiiguin.

Kántuvrabáiki lea Áлта, muhto erenoamaš čeahpes ohcciid de sáhttit mii árvvoštállat fállat kántuvrabáikki, báikkiide gos mis leat kántuvrrat otne.

Gelbbolašvuodagáibádusat ja persovnnalaš iešvuodát

- Masteroahppu riektediehtagis

Mii sávvat dus lea:

- máhttu dahje vásáhus sámii boazodoalus
- sámegiellagealbu
- buorre njálmmálaš ja čálalaš dárogielčehppodat ja guoskevaš bargovásáhus

Mii ohcat du guhte:

- leat fágalaš ovddideadji
- ozat ovttasbarggu ja gii máhtát buriid oktavuodaid hábmet
- čájehat álggahanmovtta, leat njuovžil, gávnnat čovdosiid, buvttadat rivttes kvalitehta rivttes áigái
- liikot bargat doppe gos olu dáhpuhuvvá ja leat ángir dalle go gáibiduvvo

Persovnnalaš heivvolašvuhtii bidjo stuorra deaddu.

Virggi oktavuodaolmmoš

Jus leat jearaldagat virggi birra de váldde áinnas oktavuoda ressurs ja areála sekšuvdnajođiheaddjin, Hildegun Thomassen på telefon 905 46 457.

Gávnnat olles virgealmmuhusa landbruksdirektoratet.no dahje jobbnorge.no siiddus.

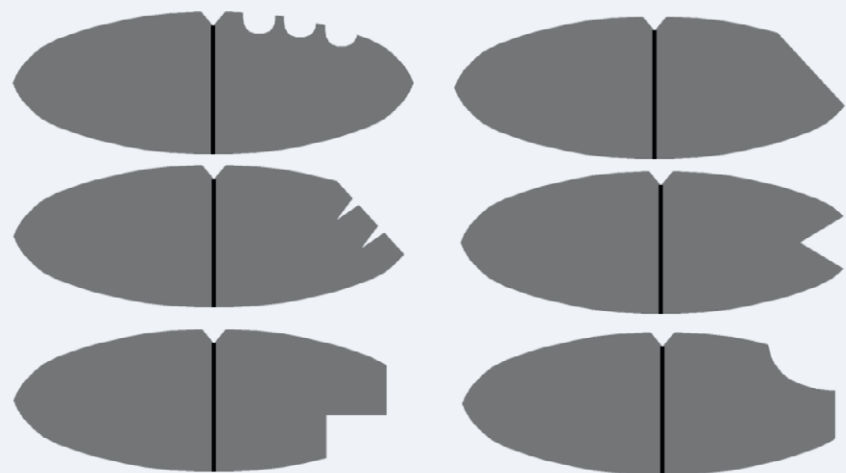
Foto: Bjørnar Strøm-Hågensen

: fakta

Boazodoalu ja boazodoalu ossodaga birra

Boazodoallu lea erenoamaš ealáhus. Sámi ja báikkálaš oktavuodas lea das stuorra mearkkašupmi ekonomijai, bargosajiide ja kultuvrii. Otne doaimmahuvvo sámi boazodoallu eanaš várre-ja meahcce-eatnamiiguin Romsa ja Finnmark, Nordland og Trøndelag. Badjel 3000 olbmos leat čanastumit boazodollui.

Eanandoalldirektoráhttas lea ovddasvástáduš hálddašit boazodoallolága ja boazodoallošiehtadusa doaibmajiid. Otná boazodoallošiehtadus lea 164,5 mill. ru. Direktoráhtta lea Boazodoallostivrra čállingoddi ja doaimmaheadji orgána. Direktoráhtta lea maid dehaláš rolla bagadit boazodoalu. Boazodoalu ossodat bearráigeahčča ahte boazodoallopolitihkka doaimmahuvvo riikaviidosáčat. Mii bargat danin ovttas Stádahálddašedjiin dain golbma davimus filkkain. Min ossodagas leat guokte sekšuvna: Sekšuvdna ressurs ja areála ja Sekšuvdna tilskudd. Sekšuvnnat ovttasbarget iešguđetge bargguiguin.

Mijjeh dov bievnesh daarpesjbie mïerhkeregisteren orre giehtjemenuapien bijre

Tjælije: Hege Fjellstad

Laanteburriedirektoaraate edtja mïerhkeregisteren orre giehtjemenuapiem bæjhkoetidh mubpien tjaktjen, jïh dælie dam orre nuepiem soejkesjeminie. Soejkesjimmiel barkosne libie utnijh båatsoste meatan bööredamme, mah leah nuhteligs raeriejgumie båateme. Juktie seekere årrodh mijjeh vuekieh evtiedieh mah hijven-

laakan båatsoen daerpiesvoetide sjiehtieh, lij joekoen hijven orreme jis mijjeh jienebh bievnesh dan bijre åadtjobe. Datne buerkiestimmiem gaavnh guktie libie daam vuekiem soejkesjamme nedtesæjrosne: www.reindrift.no. Mijjeh bievnesh dåastobe diekie: fagsystemer.reindrift@landbruksdirektoratet.no

Gi oss din tilbakemelding på ny innsynsløsning for merkeregisteret

Av: Hege Fjellstad, rådgiver

Landbruksdirektoratet skal lansere den nye Innsynsløsningen for merkeregisteret neste høst, og planlegging av ny løsning er godt i gang. I planleggingsarbeidet har vi invitert med brukere fra reindriftnæringen, som har kommet med nyttige innspill. For å være sikker på at

vi utvikler løsninger som er godt tilpasset reindriftnæringens behov hadde vi satt pris på å få flere tilbakemeldinger. Du finner beskrivelse av planlagt løsning på nettsiden: www.reindrift.no Tilbakemeldinger tas imot til: fagsystemer.reindrift@landbruksdirektoratet.no

Mii dárbbášit dus ruovttoluottadieđu odda mearkaregistara geahčadančovdosa birra

Čállán: Hege Fjellstad, ráđđeaddi

Eanandoalldirektoráhtta galgá boahhte čavčča almmuhit odda geahčadančovdosa mearkaregistarii, ja leat juo bures bohtán johtui plánet odda čovdosa. Plánebargui leat bovden mielde boazoealáhusa geavaheddjiid, geat leat ovdanbuktán iežaset oaivila, mat leat leamaš ávkkálaččat. Vai sihkkarastit ahte mii ráhkadit čovdo-

siid, mat leat bures heivehuvvon boazoealáhusa dárbbuide, de livččiimet hui giitevaččat jus oázžut eambbo ruovttoluottadieđuid. Gávnnat čilgehusa plánejuvvon čovdosii neahttasiiddus: www.reindrift.no. Ruovttoluottadieđuid vuostáiváldit e-boastta bokte: fagsystemer.reindrift@landbruksdirektoratet.no

Johan Ingvald Hætta har pensjonert seg

Av: Hildegun Thomassen, seniorrådgiver

Etter lang fartstid i reindriftsforvaltningen og direktoratet så gikk Johan Ingvald Hætta over i pensjonistenes rekke sommeren 2021.

Det vil si nesten, fordi han fortsatt har en fot innenfor forvaltningen ved at han er medlem av norsk-finsk reingjerdekommisjon.

Johan Ingvald Hætta ble ansatt i reindriftsforvaltningen i 1983 og har siden det arbeidet innen forvaltningen av reindriften. Han har blant annet arbeidet som reindriftsagronom, som assisterende og fungerende reindriftsjef på 2000-tallet. Johan Ingvald har arbeidet i Landbruksdirektoratet siden 2014. Da tidligere Reindriftsforvaltningen fusjonerte med Statens landsbruksforvaltning og ble til Landbruksdirektoratet med en egen avdeling Reindrift.

Johan Ingvald har en unik kunnskap om reindriften, utøvere og beiteområder. Han er vokst opp med at familieforholdene har hatt stor betydning og han har lært mye fra eldre medlemmer i familien.

Et kjent uttrykk fra Johan Ingvald er:

«Si meg hvor du har rein, så skal jeg si deg hvem du er.» Dette uttrykket

I august ble han takket av ved at adm.dir. i Landbruksdirektoratet, Jørn Rolfsen holdt takketalen over Johan Ingvalds innsats for reindriftsforvaltningen og direktoratet. Foto: Liv Berit Hætta

er illustrerende for den kunnskapen og innsikten Johan Ingvald har på feltet reindrift.

Vi i Landbruksdirektoratet kommer til å savne han, men

heldigvis kommer han i en periode fortsatt være tilgjengelig for og hos oss.

Vi ønsker Johan Ingvald en strålende pensjonisttilværelse!

Returadresse: Landbruksdirektoratet, avd. reindrift
Løkkeveien 111, 9510 Alta
ISSN 0333-4031

Statsforvalterne

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Statens hus, 9815 Vadsø
Telefon 78 95 03 00
fmrtpost@fylkesmannen.no
Besøksadresse:
Deanugeaidnu 6, Karasjok
Bredbuktnesveien 50B, Guovdageaindu
Skogbrukets hus, Andselv
Strandveien 13, Tromsø
Damsveien 1, Vadsø

Statsforvalteren i Nordland

Statens hus, 8002 Bodø
Telefon 75 53 15 00
fmrpostmottak@fylkesmannen.no
Besøksadresse: Moloveien 10

Statsforvalteren i Trøndelag

Besøksadresse:
Saemien Sijte, Snåsa
Øra 28, Røros
Postadresse: Postboks 2600
7734 Steinkjer
Telefon: 74 16 80 00
fmrtpost@fylkesmannen.no

Landbruksdirektoratet

Avdeling Reindrift, Alta

Besøksadresse: Løkkeveien 111, 9510 Alta
Telefon: 78 60 60 00
postmottak@landbruksdirektoratet.no

Oslo

Postboks 1450 Vika, 0116 Oslo
Besøksadresse: Stortingsgt. 28, 0161 Oslo
Telefon: 78 60 60 00
postmottak@landbruksdirektoratet.no